

ΣΧΟΛΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΣ

**Η εφαρμογή της Ελεγκτικής και Εγκληματολογικής
Λογιστικής για την ανίχνευση και πρόληψη
χρηματοοικονομικών απατών σε επιχειρήσεις**

ΚΑΡΑΒΑΚΑ ΧΡΥΣΟΥΛΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ

ΦΛΕΒΑΡΗΣ/2026

ΣΧΟΛΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΣ

**Η εφαρμογή της Ελεγκτικής και Εγκληματολογικής
Λογιστικής για την ανίχνευση και πρόληψη
χρηματοοικονομικών απατών σε επιχειρήσεις**

**Διπλωματική Εργασία η οποία υποβλήθηκε προς απόκτηση
τίτλου σπουδών στην Εγκληματολογική Λογιστική στο
Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος**

ΚΑΡΑΒΑΚΑ ΧΡΥΣΟΥΛΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ

ΚΑΤΑΡΑΧΙΑ ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ

ΣΑΡΙΑΝΝΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΦΛΕΒΑΡΗΣ/2026

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΚΑΡΑΒΑΚΑ, 2026

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας από το Πανεπιστήμιο Νεάπολις δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

Σελίδα εγκυρότητας και εξεταστική επιτροπή:

Όνοματεπώνυμο Φοιτητή: ΚΑΡΑΒΑΚΑ ΧΡΥΣΟΥΛΑ

Τίτλος Διπλωματικής Εργασίας: Η εφαρμογή της Ελεγκτικής και Εγκληματολογικής Λογιστικής για την ανίχνευση και πρόληψη χρηματοοικονομικών αματιών σε επιχειρήσεις

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο των σπουδών για την απόκτηση εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις και εγκρίθηκε στις [ημερομηνία έγκρισης] από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής.

Εξεταστική Επιτροπή:

Πρώτος επιβλέπων (Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος) Κωνσταντινίδης Αναστάσιος

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: Καταραχιά Ανδρονίκη

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: Σαριαννίδης Νικόλαος

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Η Καραβάκα Χρυσούλα, γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία με τίτλο «Η εφαρμογή της Ελεγκτικής και Εγκληματολογικής Λογιστικής για την ανίχνευση και πρόληψη χρηματοοικονομικών απατών σε επιχειρήσεις», αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα στις βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.

Ο/Η Δηλών /σα

Περίληψη

Η οικονομική απάτη εξακολουθεί να αποτελεί μεγάλο πρόβλημα για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε οικονομίες που γίνονται όλο και πιο περίπλοκες και μηχανογραφημένες. Ενώ οι παραδοσιακές μέθοδοι ελέγχου είναι σημαντικές για να διασφαλιστεί ότι ακολουθούνται οι κανόνες και ότι οι οικονομικές αναφορές είναι ακριβείς, συχνά αποτυγχάνουν να εντοπίσουν πολύπλοκα και σκόπιμα κρυφά σχέδια απάτης. Η παρούσα εργασία διερευνά τη λειτουργία της εγκληματολογικής λογιστικής ως βοηθητικής και εξελιγμένης μεθόδου για την πρόληψη και τον εντοπισμό απάτης. Χρησιμοποιώντας μια ολοκληρωμένη εξέταση της τρέχουσας ακαδημαϊκής βιβλιογραφίας και μια συγκριτική μελέτη αξιοσημείωτων μελετών περιπτώσεων από την Ελλάδα και τη διεθνή σκηνή - συμπεριλαμβανομένων των Folli Follie, Energa-Hellas Power, Enron και Wirecard - η έρευνα αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των εργαλείων και μεθοδολογιών της εγκληματολογικής λογιστικής. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι εγκληματολογικές μέθοδοι, όπως η ανάλυση αναλογίας, ο νόμος του Benford, η ανίχνευση χρημάτων, η ανάλυση απάτης και η μηχανική μάθηση, διευκολύνουν πολύ την εύρεση παράξενων και δόλιων προτύπων, ειδικά σε περιοχές όπου η διακυβέρνηση είναι αδύναμη και η τεχνολογία περίπλοκη. Η μελέτη τονίζει επίσης τη σημασία της συγχώνευσης πλαισίων συμπεριφοράς, ιδίως του Τριγώνου Απάτης του Cressey, με τεχνικές εγκληματολογίας που βασίζονται σε δεδομένα. Η έρευνα δείχνει ότι τα υβριδικά πλαίσια που ενσωματώνουν τους παραδοσιακούς ελέγχους, την εγκληματολογική λογιστική, τις προηγμένες αναλύσεις και τις ισχυρές δομές διακυβέρνησης προσφέρουν μια πιο αποτελεσματική προστασία κατά του οικονομικού εγκλήματος, ενώ παράλληλα ενισχύουν την διαφάνεια, την λογοδοσία και την εμπιστοσύνη των ενδιαφερόμενων μερών.

Λέξεις-κλειδιά: Εγκληματολογική Λογιστική, Χρηματοοικονομική Απάτη, Εντοπισμός Απάτης, Έλεγχος, Τρίγωνο Απάτης

Abstract

Financial fraud is still a big problem for businesses that work in economies that are becoming more complicated and computerized. While traditional auditing methods are important for making sure that rules are followed and financial reports are accurate, they often fail to find complex and purposely hidden fraud schemes. This paper investigates the function of forensic accounting as an ancillary and sophisticated method for fraud prevention and detection. Utilizing a comprehensive examination of current academic literature and a comparative study of notable case studies from Greece and the international arena—including Folli Follie, Energa–Hellas Power, Enron, and Wirecard—the research assesses the efficacy of forensic accounting tools and methodologies. The results show that forensic methods like ratio analysis, Benford's Law, money tracing, fraud analytics, and machine learning make it much easier to find strange and fraudulent patterns, especially in places where governance is weak and technology is complicated. The study also emphasizes the significance of merging behavioral frameworks, particularly Cressey's Fraud Triangle, with data-driven forensic techniques. The research indicates that hybrid frameworks integrating traditional audits, forensic accounting, advanced analytics, and robust governance structures offer a more effective safeguard against financial crime, while also fostering more openness, accountability, and stakeholder trust.

Keywords: Forensic Accounting, Financial Fraud, Fraud Detection, Auditing, Fraud Triangle

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία ολοκληρώθηκε με τη συμβολή και τη στήριξη ανθρώπων που στάθηκαν δίπλα μου σε όλη τη διάρκεια της εκπόνησής της και τους οποίους θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά.

Καταρχάς, θα ήθελα να εκφράσω τις ειλικρινείς μου ευχαριστίες στον/στην επιβλέποντα/ουσα καθηγητή/καθηγήτριά μου, για την καθοδήγηση, την επιστημονική υποστήριξη, τις εύστοχες παρατηρήσεις και την πολύτιμη συμβολή του/της καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας.

Θερμές ευχαριστίες οφείλω επίσης στους/στις διδάσκοντες/ουσες του προγράμματος σπουδών, των οποίων η γνώση και η επιστημονική προσέγγιση συνέβαλαν ουσιαστικά στη διαμόρφωση της σκέψης και της ερευνητικής μου πορείας.

Ιδιαίτερη μνεία αξίζει στην οικογένειά μου, για τη διαρκή ηθική στήριξη, την κατανόηση και την ενθάρρυνση που μου προσέφεραν σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους φίλους και τις φίλες μου, καθώς και όλους όσους συνέβαλαν άμεσα ή έμμεσα στην ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας.

Πίνακας Περιεχομένων

Σελίδα εγκυρότητας και εξεταστική επιτροπή:.....	ii
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ.....	iii
Περίληψη.....	iv
Abstract.....	v
Ευχαριστίες.....	vi
Κατάλογος Πινάκων.....	ix
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή.....	1
1.1. Αντικείμενο και σκοπός της έρευνας.....	1
1.2. Σημαντικότητα του θέματος στη σύγχρονη επιχειρηματική πρακτική.....	2
1.3. Ερευνητικά ερωτήματα και στόχοι.....	4
1.4. Μεθοδολογική προσέγγιση και περιορισμοί.....	5
1.5. Δομή της εργασίας.....	6
Κεφάλαιο 2: Θεωρητικό Πλαίσιο της Ελεγκτικής.....	8
2.1. Έννοια, σκοποί και αρχές της ελεγκτικής.....	8
2.2. Είδη ελέγχων: εσωτερικός, εξωτερικός, φορολογικός, συμμόρφωσης.....	10
2.3. Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISA) και το ρυθμιστικό πλαίσιο στην Ελλάδα & E.E.....	12
2.4. Ο ρόλος του ελεγκτή στην πρόληψη απάτης.....	15
2.5. Όρια και αδυναμίες του παραδοσιακού ελέγχου.....	17
Κεφάλαιο 3: Εγκληματολογική Λογιστική και Ανίχνευση Απάτης.....	20
3.1. Ορισμός, εξέλιξη και αρχές της εγκληματολογικής λογιστικής.....	20
3.2. Διαφορές και ομοιότητες με την ελεγκτική.....	21
3.3. Τεχνικές και εργαλεία ανίχνευσης χρηματοοικονομικών απατών.....	22
3.4. Ο ρόλος του εγκληματολογικού λογιστή (forensic accountant).....	24
3.5. Επαγγελματικά πρότυπα, δεοντολογία και νομικό πλαίσιο.....	26
Κεφάλαιο 4: Είδη και Μηχανισμοί Χρηματοοικονομικών Απατών.....	29
4.1. Ορισμός και χαρακτηριστικά της χρηματοοικονομικής απάτης.....	29

4.2. Εσωτερικές απάτες (π.χ. υπεξαιρέσεις, ψευδή τιμολόγια, λογιστικοί χειρισμοί)	30
4.3. Εξωτερικές απάτες.....	32
4.4. Το «τρίγωνο της απάτης» (Cressey’s Fraud Triangle).....	34
4.5. Σύγχρονες τάσεις: κυβερνοαπάτες, τεχνητή νοημοσύνη και fraud analytics (ανάλυση απάτης).....	35
Κεφάλαιο 5: Βιβλιογραφική Αποτίμηση Εφαρμογών	39
5.1. Μελέτη περιπτώσεων (case studies) από την Ελλάδα και διεθνώς.....	39
5.2. Αξιολόγηση τεχνικών πρόληψης και ανίχνευσης απάτης	41
5.3. Συγκριτική ανάλυση μεταξύ ελεγκτικής και εγκληματολογικής λογιστικής	44
Κεφάλαιο 6: Συμπεράσματα και Προτάσεις	47
6.1 Σύνοψη βασικών ευρημάτων	47
6.2. Πρακτικές επιπτώσεις για επιχειρήσεις και ελεγκτικούς φορείς.....	48
6.3. Θεωρητική συμβολή της έρευνας.....	49
6.4. Περιορισμοί της μελέτης	50
6.5. Προτάσεις για μελλοντική έρευνα	51
Βιβλιογραφία	53

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1 Συγκριτική παρουσίαση μελετών περίπτωσης απάτης και εφαρμοζόμενων εργαλείων εγκληματολογικής λογιστικής.....	40
Πίνακας 2 Αξιολόγηση τεχνικών πρόληψης και ανίχνευσης απάτης βάσει μελετών περίπτωσης	42
Πίνακας 3 Συσχέτιση τύπου απάτης και καταλληλότητας εγκληματολογικών εργαλείων.....	42
Πίνακας 4 Ρόλος εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου στις εξεταζόμενες υποθέσεις	43
Πίνακας 5 Επίπεδο τεχνολογικής υποστήριξης στην ανίχνευση απάτης.....	43
Πίνακας 6 Συμβολή εγκληματολογικής λογιστικής στην αποκατάσταση εμπιστοσύνης.....	44
Πίνακας 7 Αντιστοίχιση με το Fraud Triangle	44

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

1.1. Αντικείμενο και σκοπός της έρευνας

Ο κύριος στόχος της παρούσας έρευνας είναι να διερευνήσει την αξιοποίηση του ελέγχου και της εγκληματολογικής λογιστικής ως συνεργιστικά εργαλεία για τον εντοπισμό και τον μετριασμό του οικονομικού εγκλήματος στις σύγχρονες επιχειρηματικές οντότητες. Σε μια εποχή που οι επιχειρήσεις γίνονται πιο περίπλοκες και τα χρηματοοικονομικά συστήματα γίνονται πιο παγκοσμιοποιημένα, η μελέτη εξετάζει πώς τα ελεγκτικά πρότυπα και οι εγκληματολογικές τεχνικές μπορούν να συνεργαστούν για να κάνουν την οικονομική αναφορά πιο ειλικρινή, σαφή και υπεύθυνη (Desi, Akintoye, & Agugom, 2023). Η μελέτη εξετάζει τις λειτουργίες τόσο των συμβατικών ελεγκτών όσο και των εγκληματολογικών λογιστών, τονίζοντας την ενσωμάτωση εξελιγμένων αναλυτικών εργαλείων, του ελέγχου με γνώμονα τον κίνδυνο και των ηθικών προτύπων για τη μείωση της πιθανότητας απάτης (Lakshmi & Ganesh, 2016).

Οι στόχοι της παρούσας μελέτης είναι διττοί: πρώτον, να δημιουργήσει ένα ολοκληρωμένο θεωρητικό πλαίσιο που να διευκρινίζει τις διασυνδέσεις μεταξύ του ελέγχου, της εγκληματολογικής λογιστικής και της ανίχνευσης απάτης· δεύτερον, να εξετάσει πρακτικές εφαρμογές μέσω μελετών περιπτώσεων εταιρικών σκανδάλων που αναδεικνύουν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των υφιστάμενων μεθοδολογιών ελέγχου (Löw & Heyd, 2024). Αυτή η μέθοδος θα δείξει ότι οι παραδοσιακές μέθοδοι ελέγχου, αν και σημαντικές, μπορεί να μην είναι πάντα αρκετές για να βρεθούν σύνθετα σχήματα που αλλάζουν τα λογιστικά δεδομένα ή εκμεταλλεύονται τους αδύναμους εσωτερικούς ελέγχους (Jo et al., 2021). Η μελέτη στοχεύει να καταδείξει ότι η ενσωμάτωση των αρχών ελέγχου με την εγκληματολογική έρευνα μπορεί να λειτουργήσει ως ισχυρό αποτρεπτικό μέσο για το οικονομικό έγκλημα.

Η μελέτη επιδιώκει να αξιολογήσει τον αντίκτυπο των Διεθνών Προτύπων Ελέγχου (ISA) και των κανονιστικών πλαισίων στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση στην ποιότητα και την αξιοπιστία των ελέγχων (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022). Εξετάζει τους ρόλους του επαγγελματικού σκεπτικισμού, της ανεξαρτησίας των ελεγκτών και της ηθικής ευθύνης στην πρόληψη και την ανίχνευση δόλιας χρηματοοικονομικής αναφοράς. Το έργο θα εξετάσει επίσης πώς οι νέες τεχνολογίες όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η μηχανική μάθηση και η ανάλυση δεδομένων αλλάζουν την εργασία του ελεγκτή και διευκολύνουν την εύρεση προβλημάτων σε τεράστια σύνολα δεδομένων (Aros et al., 2024).

Η παρούσα μελέτη στοχεύει στη συμφιλίωση των θεωρητικών ιδεών ελέγχου με τις πρακτικές εγκληματολογικές διαδικασίες. Επιδιώκει να δημιουργήσει μια επίσημη κατανόηση του πώς οι διαδικασίες ελέγχου μπορούν να μετατραπούν σε ευέλικτα, τεχνολογικά υποστηριζόμενα συστήματα που μπορούν να εντοπίσουν έγκαιρα οικονομικές αδικίες (Saha et al., 2025). Ο απώτερος στόχος είναι να παρέχει τόσο ακαδημαϊκές γνώσεις όσο και πρακτικές προτάσεις για την ενίσχυση των συστημάτων πρόληψης της απάτης, την ενίσχυση της κανονιστικής παρακολούθησης και την ενίσχυση της συνολικής εμπιστοσύνης των ενδιαφερόμενων μερών στις οικονομικές πληροφορίες (Guellim et al., 2024).

1.2. Σημαντικότητα του θέματος στη σύγχρονη επιχειρηματική πρακτική

Το ζήτημα της οικονομικής απάτης έχει αποκτήσει πρωτοφανή σημασία στη σύγχρονη επιχειρηματική πρακτική λόγω της αυξανόμενης συχνότητας και της πολυπλοκότητας των εταιρικών σκανδάλων. Η δόλια χρηματοοικονομική αναφορά όχι μόνο υπονομεύει την εμπιστοσύνη των επενδυτών, αλλά και αποσταθεροποιεί τις αγορές, βλάπτει τη φήμη των εταιρειών και διαβρώνει την εμπιστοσύνη του κοινού στα χρηματοπιστωτικά συστήματα (Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022). Η αποτυχία μεγάλων εταιρειών όπως η Enron, η Parmalat και η Wirecard έχει δείξει ότι ακόμη και σε περιβάλλοντα με αυστηρή ρύθμιση, τα δόλια σχέδια μπορούν να παραμείνουν απαρατήρητα για χρόνια λόγω της χειραγώγησης των λογιστικών αρχείων και της ανεπάρκειας των παραδοσιακών διαδικασιών ελέγχου (Jo et al., 2021; Löw & Heyd, 2024). Οι περιπτώσεις αυτές καταδεικνύουν ότι ο έλεγχος από μόνος του, όταν περιορίζεται σε επαλήθευση βάσει συμμόρφωσης, μπορεί να μην καταγράψει τις συμπεριφορικές και ψυχολογικές διαστάσεις της απάτης (Tickner & Button, 2021).

Στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης, της ψηφιοποίησης και των σύνθετων χρηματοοικονομικών μέσων, οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν αυξημένη έκθεση σε κινδύνους απάτης. Η χρήση εξελιγμένων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένης της τεχνητής νοημοσύνης και του blockchain, έχει δημιουργήσει τόσο νέες ευκαιρίες για αποτελεσματικότητα όσο και νέες οδούς χειραγώγησης (Aros et al., 2024). Ως αποτέλεσμα, η ενσωμάτωση της εγκληματολογικής λογιστικής στη διαδικασία ελέγχου έχει καταστεί απαραίτητη. Η εγκληματολογική λογιστική εισάγει την αυστηρότητα της έρευνας, την ανάλυση βάσει τεκμηρίων και τα ψηφιακά εργαλεία όπως ο νόμος του Benford και οι αλγόριθμοι ανίχνευσης ανωμαλιών, τα οποία ενισχύουν την ικανότητα των ελεγκτών να εντοπίζουν ακανόνιστα μοτίβα και πιθανές ανακρίβειες (Busta & Weinberg, 1998; Nigrini, 2012). Κατά συνέπεια, η συνεργασία μεταξύ ελεγκτών και

εγκληματολογικών εμπειρογνομόνων συμβάλλει σε μια πιο ανθεκτική υποδομή πρόληψης της απάτης.

Από οικονομική και κανονιστική άποψη, η σημασία αυτού του θέματος ενισχύεται περαιτέρω από την αυξανόμενη έμφαση στην εταιρική διακυβέρνηση και την ηθική λογοδοσία. Οι ρυθμιστικές αρχές σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα έχουν εφαρμόσει ισχυρά πλαίσια για να διασφαλίσουν την ανεξαρτησία, τη διαφάνεια και την τήρηση των ISA των ελεγκτών (Bonrath & Eulerich, 2024). Ωστόσο, όπως αποκάλυψε η υπόθεση Wirecard, ακόμη και η συμμόρφωση με τα καθιερωμένα πρότυπα δεν μπορεί να εγγυηθεί την ανίχνευση απάτης χωρίς επαγγελματικό σκεπτικισμό και συνεχή παρακολούθηση (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022). Η εξέλιξη του ελέγχου προς έναν κλάδο που βασίζεται περισσότερο στην εγκληματολογία και στην τεχνολογία είναι επομένως κρίσιμη για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης του κοινού και την πρόληψη παρόμοιων αποτυχιών στο μέλλον (Wahyuandari, 2025).

Επιπλέον, οι οικονομικές συνέπειες της απάτης εκτείνονται πέρα από τις μεμονωμένες εταιρείες. Η εταιρική απάτη υπονομεύει τις εθνικές οικονομίες, μειώνει τα φορολογικά έσοδα και αυξάνει το κόστος κεφαλαίου διαστρεβλώνοντας τα σήματα της αγοράς και τις προσδοκίες των επενδυτών (Simeunovic, Grubor, & Ristic, 2016). Οι αποτελεσματικές πρακτικές ελέγχου και εγκληματολογικής λογιστικής όχι μόνο προστατεύουν τους μετόχους, αλλά υποστηρίζουν και τους ευρύτερους στόχους της οικονομικής σταθερότητας και της βιώσιμης ανάπτυξης (Guellim et al., 2024). Για τις επιχειρήσεις, η ενσωμάτωση μηχανισμών πρόληψης της απάτης στα συστήματα διακυβέρνησής τους ενισχύει την επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα και τη μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα.

Τέλος, σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από ραγδαίες τεχνολογικές και κανονιστικές αλλαγές, το θέμα του ελέγχου και της εγκληματολογικής λογιστικής στην ανίχνευση απάτης παραμένει κεντρικό για την υπεύθυνη επιχειρηματική διαχείριση. Αντανακλά τη διασταύρωση της ηθικής, της ανάλυσης και της διακυβέρνησης — έναν συνδυασμό απαραίτητο για την επιβίωση των σύγχρονων οργανισμών σε ανταγωνιστικές αγορές (Desi, Akintoye, & Agugum, 2023). Η κατανόηση και η βελτίωση του ρόλου των ελεγκτών στην πρόληψη των οικονομικών εγκλημάτων δεν αποτελεί επομένως απλώς ακαδημαϊκό ζήτημα, αλλά πρακτική επιταγή που διαμορφώνει το μέλλον της οικονομικής διαφάνειας, της εμπιστοσύνης και της βιωσιμότητας στο παγκόσμιο εμπόριο (Saha et al., 2025).

1.3. Ερευνητικά ερωτήματα και στόχοι

Η παρούσα μελέτη κατευθύνεται από μια σειρά ερευνητικών ερωτημάτων που στοχεύουν στη διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ του ελέγχου, της εγκληματολογικής λογιστικής και της πρόληψης της απάτης. Η κύρια έρευνα στοχεύει να διαπιστώσει πώς η συγχώνευση μεθοδολογιών ελέγχου και εγκληματολογικής λογιστικής θα μπορούσε να βελτιώσει τον εντοπισμό και τον μετριασμό της οικονομικής απάτης στις σύγχρονες επιχειρήσεις. Αυτό το κύριο ερώτημα δείχνει ότι η μελέτη θέλει να εξετάσει τόσο τα θεωρητικά θεμέλια όσο και την πραγματική χρήση ολοκληρωμένων μεθόδων ελέγχου-εγκληματολογίας σε εμπορικά περιβάλλοντα (Desi, Akintoye, & Agugiom, 2023).

Για να αντιμετωπίσει αυτό το κύριο ζήτημα, η μελέτη διατυπώνει πολλά δευτερεύοντα ερωτήματα:

1. Ποιες είναι οι βασικές έννοιες και οι στόχοι του ελέγχου που βοηθούν στην καταπολέμηση της απάτης;
2. Ποιοι είναι μερικοί τρόποι με τους οποίους οι μέθοδοι εγκληματολογικής λογιστικής συνεργάζονται με τις τακτικές μεθόδους ελέγχου για την εύρεση απάτης;
3. Πόσο καλά διασφαλίζουν το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ και τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISA) ότι οι έλεγχοι είναι υψηλής ποιότητας και ειλικρινείς;
4. Ποια είναι τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ελεγκτές όταν πρόκειται για την εύρεση περίπλοκων ή τεχνολογικά υποστηριζόμενων οικονομικών απάτων;
5. Πώς μπορούν οι νέες τεχνολογίες όπως η Τεχνητή Νοημοσύνη, η ανάλυση δεδομένων και η ψηφιακή εγκληματολογία να μας βοηθήσουν να καταλάβουμε πόσο πιθανή είναι η απάτη και να την αποτρέψουμε;
6. Ποιες γνώσεις μπορούν να εξαχθούν από παραδείγματα εταιρικής απάτης όπως η Wirecard ή η Enron σχετικά με τις αδυναμίες του συμβατικού ελέγχου και τη σημασία της εγκληματολογικής ενσωμάτωσης;

Ο πρωταρχικός στόχος της μελέτης είναι να παράσχει μια πλήρη κατανόηση του συνεργατικού ρόλου του ελέγχου και της εγκληματολογικής λογιστικής στη διατήρηση της οικονομικής ακεραιότητας και στην ενίσχυση της διαφάνειας των εταιρειών (Guellim et al., 2024). Η έρευνα επιδιώκει συγκεκριμένα να:

- Διερευνήσει τις θεωρητικές βάσεις του ελέγχου και της εγκληματολογικής λογιστικής ως εργαλεία για την ανίχνευση και πρόληψη της απάτης.

- Εξετάσει την αποτελεσματικότητα των προτύπων ελέγχου (ISA 240, ISA 315 και συναφή πλαίσια) στον μετριασμό της δόλιας οικονομικής αναφοράς (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022).
- Αξιολογήσει τον αντίκτυπο των τεχνολογικών βελτιώσεων, ιδίως στην ανάλυση δεδομένων και τη μηχανική μάθηση, στην ικανότητα των ελεγκτών να εντοπίζουν ανωμαλίες και να βελτιώνουν την ποιότητα της διασφάλισης (Aros et al., 2024).

Η μελέτη στοχεύει στη συμφιλίωση της απόκλισης μεταξύ των προσεγγίσεων κανονιστικής συμμόρφωσης και διερευνητικού ελέγχου. Ουσιαστικά, καθορίζοντας ακριβή ερευνητικά θέματα και στόχους, επιδιώκει να ενισχύσει τόσο την ακαδημαϊκή έρευνα όσο και την επαγγελματική πρακτική ελέγχου μέσω εμπειριών που βασίζονται σε τεκμήρια και στρατηγικών προτάσεων (Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022).

1.4. Μεθοδολογική προσέγγιση και περιορισμοί

Η μελέτη χρησιμοποιεί μια ποιοτική και αναλυτική τεχνική, ενσωματώνοντας μια ολοκληρωμένη βιβλιογραφική ανασκόπηση με ανάλυση βασισμένη σε περιπτώσεις για να εξετάσει την αλληλεπίδραση μεταξύ του ελέγχου, της εγκληματολογικής λογιστικής και της πρόληψης της απάτης. Η επιλογή μιας ποιοτικής μεθοδολογίας δικαιολογείται λόγω της έμφασης της μελέτης στην εννοιολογική κατανόηση, τα κανονιστικά πλαίσια και τις επαγγελματικές πρακτικές, σε αντίθεση με τη στατιστική γενίκευση (Bonrath & Eulerich, 2024). Αυτή η έρευνα επιδιώκει να διευκρινίσει τις περίπλοκες σχέσεις μεταξύ των ελεγκτών, των νομικών πλαισίων και των τεχνολογικών μέσων που επηρεάζουν την ανίχνευση και την πρόληψη της απάτης στα σύγχρονα επιχειρηματικά πλαίσια.

Ο μεθοδολογικός σχεδιασμός περιλαμβάνει δύο κύρια στοιχεία. Το αρχικό βήμα περιλαμβάνει μια διεξοδική ανάλυση της βιβλιογραφίας που ενσωματώνει θεωρητική και εμπειρική έρευνα σχετικά με τις αρχές ελέγχου, τις μεθοδολογίες εγκληματολογικής λογιστικής, τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISA) και τις πρόσφατες παγκόσμιες κανονιστικές εξελίξεις (Desi, Akintoye, & Agugum, 2023). Διεξάγεται κριτική ανάλυση ακαδημαϊκών άρθρων, επαγγελματικών εκθέσεων και κατευθυντήριων γραμμών του κλάδου για να διακριθούν οι επικρατούσες θεωρίες, οι βέλτιστες πρακτικές και οι ελλείψεις στην τρέχουσα γνώση. Δεύτερον, η μελέτη περιλαμβάνει μια ανάλυση μελέτης περίπτωσης συγκεκριμένων εταιρικών εγκλημάτων, όπως η Enron και η Wirecard, για να καταδείξει την εμφάνιση σφαλμάτων ελέγχου και την πιθανή

προληπτική λειτουργία της εγκληματολογικής λογιστικής (Jo et al., 2021; Löw & Heyd, 2024). Η μέθοδος μελέτης περίπτωσης προσφέρει πλούτο πλαισίου και πρακτική σημασία, επιτρέποντας στον ερευνητή να εξαγάγει διδάγματα σχετικά τόσο για τους επαγγελματίες του ελέγχου όσο και για τις ρυθμιστικές αρχές.

Οι πηγές δεδομένων είναι ως επί το πλείστον δευτερογενείς, προερχόμενες από επιστημονικά περιοδικά με αξιολόγηση από ομοτίμους, επαγγελματικά πρότυπα, κανονιστικές εκθέσεις και επίσημα υλικά καθοδήγησης ελέγχου. Αυτό εγγυάται τη μεθοδολογική συνέπεια και την ακαδημαϊκή αξιοπιστία, διατηρώντας παράλληλα μια σαφή έμφαση στα γνωστά στοιχεία (Simeunovic, Grubor, & Ristic, 2016). Η ανάλυση ακολουθεί ένα θεματικό πλαίσιο, κατηγοριοποιώντας τα ευρήματα σε κύριες κατηγορίες, όπως η τεχνική έλεγχου, η εγκληματολογική ολοκλήρωση, η κανονιστική εποπτεία και η τεχνολογική καινοτομία (Aros et al., 2024).

Παρ' όλα αυτά, η μελέτη αναγνωρίζει διάφορους περιορισμούς. Η εξάρτηση από δευτερογενή δεδομένα περιορίζει την ικανότητα λήψης άμεσων πληροφοριών από ελεγκτές ή εγκληματολόγους, ενδεχομένως εμποδίζοντας την πρακτική γενίκευση των αποτελεσμάτων. Επιπλέον, τα δεδομένα που αφορούν την απάτη είναι συχνά εμπιστευτικά και οι εκτενείς εκθέσεις ελέγχου δεν είναι συνεχώς διαθέσιμες στο κοινό, γεγονός που δημιουργεί δυσκολίες στην απόκτηση εμπειριστατωμένων εμπειρικών στοιχείων (Guellim et al., 2024). Επίσης, ορισμένα συμπεράσματα ενδέχεται να μην είναι πλέον έγκυρα, καθώς οι τεχνικές και οι τεχνολογίες ελέγχου αλλάζουν γρήγορα και εμφανίζονται νέα ψηφιακά εργαλεία και κανόνες (Wahyuandari, 2025). Ακόμα και με αυτούς τους περιορισμούς, η μεθοδολογική προσέγγιση είναι κατάλληλη για την επίτευξη των στόχων της μελέτης. Η έρευνα προσφέρει μια ολοκληρωμένη και κριτική ανάλυση των τρόπων με τους οποίους ο έλεγχος και η εγκληματολογική λογιστική μπορούν να μειώσουν από κοινού τους κινδύνους οικονομικής απάτης και να ενισχύσουν την ηθική διακυβέρνηση σε διεθνή επιχειρηματικά πλαίσια (Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022).

1.5. Δομή της εργασίας

Η παρούσα εργασία περιλαμβάνει έξι κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στο πλαίσιο της έρευνας, τους στόχους και τη σημασία της μελέτης, καθώς και την οργάνωση της εργασίας. Το δεύτερο κεφάλαιο βασίζεται στο θεωρητικό υπόβαθρο της οικονομικής απάτης και της εγκληματολογικής λογιστικής, εξηγώντας τις υποκείμενες ιδέες, τα θεωρητικά μοντέλα και τον

ρόλο της διαδικασίας ελέγχου. Το τρίτο κεφάλαιο εξετάζει τα σημαντικότερα εργαλεία και διαδικασίες που χρησιμοποιούνται στην εγκληματολογική λογιστική, εστιάζοντας σε αναλυτικούς και τεχνολογικούς τρόπους για την εύρεση της απάτης. Το τέταρτο κεφάλαιο αναφέρεται στις ερευνητικές μεθόδους και εξηγεί πώς να επιλέξετε μελέτες περίπτωσης και πώς να χρησιμοποιήσετε τη βιβλιογραφική προσέγγιση. Το πέμπτο κεφάλαιο διεξάγει βιβλιογραφική αξιολόγηση και συγκριτική ανάλυση εφαρμογών εγκληματολογικής λογιστικής χρησιμοποιώντας επιλεγμένες εγχώριες και ξένες περιπτώσεις. Τέλος, το έκτο κεφάλαιο συνοψίζει τα σημαντικότερα αποτελέσματα της μελέτης, εξετάζει τι σημαίνουν στην πραγματική ζωή και στη θεωρία, και διατυπώνει συμπεράσματα και ιδέες για περαιτέρω έρευνα.

Κεφάλαιο 2: Θεωρητικό Πλαίσιο της Ελεγκτικής

2.1. Έννοια, σκοποί και αρχές της ελεγκτικής

Ένας έλεγχος αποτελεί μια συστηματική και αμερόληπτη ανασκόπηση των οικονομικών καταστάσεων, των αρχείων και των δικαιολογητικών εγγράφων ενός οργανισμού, για να διαπιστωθεί εάν παρέχουν μια ειλικρινή και δίκαιη εικόνα της οικονομικής κατάστασης του οργανισμού. Ο κύριος στόχος είναι να καταστούν οι οικονομικές πληροφορίες πιο αξιόπιστες και αξιόπιστες, έτσι ώστε οι επενδυτές, οι πιστωτές και οι ρυθμιστικές αρχές να μπορούν να κάνουν έξυπνες επιλογές (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022).

Η τρέχουσα έννοια του ελέγχου προέκυψε από τον διαχωρισμό της ιδιοκτησίας και της διοίκησης σε μεγάλους οργανισμούς, ο οποίος δημιούργησε την απαίτηση για ανεξάρτητη επαλήθευση της οικονομικής απόδοσης και διαχείρισης (Lakshmi & Ganesh, 2016). Ο έλεγχος, επομένως, εκπληρώνει τόσο τον ρόλο διασφάλισης όσο και τον ρόλο διακυβέρνησης, μειώνοντας την ασυμμετρία γνώσης και ενισχύοντας την ευθύνη μεταξύ της διοίκησης και των ενδιαφερόμενων μερών.

Οι κύριοι στόχοι ενός ελέγχου είναι να δώσει γνώμη για τους οικονομικούς λογαριασμούς, να ελέγξει τη συμμόρφωση με τα σχετικά πρότυπα, να εντοπίσει ή να σταματήσει την απάτη και να δει πόσο καλά λειτουργούν οι εσωτερικοί έλεγχοι (Bonrath & Eulerich, 2024). Τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISA), ιδίως τα ISA 200 και ISA 240, τονίζουν ότι οι ελεγκτές πρέπει να είναι επαγγελματικά σκεπτικοί και να σχεδιάζουν και να διενεργούν ελέγχους έχοντας κατά νου ότι η απάτη θα μπορούσε να οδηγήσει σε σοβαρές ανακρίβειες (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022). Αυτά τα κριτήρια υποστηρίζουν την ιδέα ότι ο έλεγχος δεν είναι μόνο ένας μηχανικός έλεγχος, αλλά μια διαδικασία που απαιτεί κρίση και βασίζεται στην ηθική, την ανεξαρτησία και την αναλυτική αυστηρότητα.

Η ακεραιότητα, η αντικειμενικότητα, η επαγγελματική επάρκεια, η εμπιστευτικότητα και η επαγγελματική συμπεριφορά είναι οι πιο σημαντικοί κανόνες για τον έλεγχο. Η ακεραιότητα απαιτεί ειλικρίνεια και δικαιοσύνη σε όλες τις επαγγελματικές αλληλεπιδράσεις, ενώ η αντικειμενικότητα εγγυάται την αμεροληψία και την απουσία συγκρούσεων συμφερόντων (Desi, Akintoye, & Agugom, 2023). Η επαγγελματική επάρκεια απαιτεί τη συνεχή βελτίωση των γνώσεων και των τεχνολογικών ικανοτήτων, που περιλαμβάνουν αναδυόμενα αναλυτικά εργαλεία όπως οι εγκληματολογικές μεθοδολογίες και η τεχνητή νοημοσύνη (Aros et al., 2024).

Η εμπιστευτικότητα εμποδίζει τους ελεγκτές να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες που λαμβάνουν κατά τη διάρκεια των ελέγχων για κακούς σκοπούς, και η επαγγελματική συμπεριφορά σημαίνει ότι οι ελεγκτές πρέπει να ακολουθούν όλους τους κανόνες και τους νόμους που ισχύουν για αυτούς.

Η ανεξαρτησία είναι ίσως η πιο σημαντική από αυτές τις αρχές. Οι ελεγκτές πρέπει να είναι ανεξάρτητοι τόσο στην πραγματικότητα όσο και στην εμφάνιση, ώστε τα συμπεράσματά τους να είναι δίκαια και αξιόπιστα. Η ανεξαρτησία ενισχύει την αξιοπιστία και μειώνει τους κινδύνους συμπαιγνίας ή διαχειριστικού καταναγκασμού (Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022). Η έννοια της κρίσης που βασίζεται σε αποδεικτικά στοιχεία είναι στενά συνδεδεμένη. Υποδηλώνει ότι πρέπει να λάβετε αρκετά και σωστά αποδεικτικά στοιχεία ελέγχου μέσω επιθεώρησης, παρατήρησης, επιβεβαίωσης, επανυπολογισμού και αναλυτικών τεχνικών (Nigrini, 2012). Οι πρόσφατες βελτιώσεις στην τεχνολογία έχουν αλλάξει τον τρόπο συλλογής των αποδεικτικών στοιχείων: η ψηφιακή ανάλυση δεδομένων και οι δοκιμές πλήρους πληθυσμού επιτρέπουν πλέον στους ελεγκτές να εξετάζουν ολόκληρα σύνολα δεδομένων, γεγονός που διευκολύνει την εύρεση λαθών και απάτης (Aros et al., 2024).

Η ανίχνευση απάτης δεν είναι ο μόνος λόγος για τον έλεγχο, αλλά εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό μέρος της εργασίας. Το ISA 240 αναφέρει ότι οι ελεγκτές πρέπει να είναι αρκετά βέβαιοι ότι οι οικονομικές καταστάσεις δεν παρουσιάζουν ουσιώδη σφάλματα λόγω απάτης. Θα πρέπει επίσης να είναι σε εγρήγορση για «κόκκινες σημαίες» όπως παράξενες καταχωρίσεις ημερολογίου, γρήγορη αύξηση εσόδων ή παρακάμψεις ελέγχων από τη διοίκηση (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022). Η ενσωμάτωση τεχνικών εγκληματολογίας - όπως η ανάλυση αριθμοδεικτών, ο νόμος του Benford και η προγνωστική μοντελοποίηση - έχει βελτιώσει την έγκαιρη ανίχνευση της απάτης (Busta & Weinberg, 1998). Η συγχώνευση του ελέγχου και της εγκληματολογικής λογιστικής δείχνει μια αλλαγή από την εύρεση προβλημάτων αφού συμβούν στην σταμάτησή τους πριν συμβούν (Saha et al., 2025). Ο έλεγχος γίνεται προς όφελος του κοινού. Οι ελεγκτές εξυπηρετούν όχι μόνο τους πελάτες τους αλλά και την ευρύτερη κοινότητα που εξαρτάται από αξιόπιστες οικονομικές πληροφορίες για να διατηρήσει την εμπιστοσύνη στις αγορές (Guellim et al., 2024). Το θεωρητικό πλαίσιο του ελέγχου βασίζεται στην ηθική ακεραιότητα, την ανεξαρτησία και τα αναλυτικά στοιχεία - αρχές που υποστηρίζουν από κοινού την ανοιχτότητα, την λογοδοσία και την αποτελεσματική διακυβέρνηση.

2.2. Είδη ελέγχων: εσωτερικός, εξωτερικός, φορολογικός, συμμόρφωσης

Υπάρχουν πολλές διαφορετικές μορφές ελέγχου και η καθεμία ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις μιας διαφορετικής εταιρείας ή ομάδας ενδιαφερομένων. Οι τέσσερις κύριοι τύποι ελέγχων - εσωτερικοί, εξωτερικοί, φορολογικοί και συμμόρφωσης - συνεργάζονται για να διασφαλίσουν ότι οι εταιρείες είναι ασφαλείς και ότι δεν συμβαίνουν περιστατικά απάτης (Bonrath & Eulerich, 2024).

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια ξεχωριστή λειτουργία σε μια εταιρεία που εξετάζει και αξιολογεί πόσο καλά κάνει η εταιρεία τις δραστηριότητές της. Στόχος είναι η βελτίωση των συστημάτων διαχείρισης κινδύνου, ελέγχου και διακυβέρνησης. Οι εσωτερικοί ελεγκτές εξετάζουν πόσο καλά λειτουργούν τα πράγματα, πώς να προστατεύουν τα περιουσιακά στοιχεία και πώς να εντοπίζουν αδυναμίες που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε απάτη ή αναποτελεσματικότητα (Bonrath & Eulerich, 2024). Επειδή εργάζονται για την εταιρεία, είναι σημαντικό να παραμένουν ανεξάρτητοι, αναφέροντας στην επιτροπή ελέγχου αντί για τη διοίκηση (Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022). Τα τελευταία χρόνια, ο εσωτερικός έλεγχος έχει αναπτυχθεί ώστε να περιλαμβάνει τον έλεγχο βάσει κινδύνου, την ανάλυση δεδομένων και την παρακολούθηση της κυβερνοαπάτης, εκτός από τις οικονομικές αξιολογήσεις (Aros et al., 2024).

Ο εξωτερικός έλεγχος, γνωστός και ως υποχρεωτικός έλεγχος, είναι όταν ένας ανεξάρτητος ελεγκτής εξετάζει τους οικονομικούς λογαριασμούς μιας εταιρείας και κρίνει εάν είναι αληθείς και δίκαιοι σύμφωνα με τα πρότυπα (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022). Οι εξωτερικοί ελεγκτές είναι υπεύθυνοι απέναντι στους μετόχους και τις αρχές, διασφαλίζοντας ότι αυτά που λέει η διοίκηση είναι αληθή. Οι επενδυτές πρέπει να τους εμπιστεύονται, επομένως η ανεξαρτησία και η ουδετερότητά τους είναι αρκετά σημαντικές. Οι αποτυχίες σε εξωτερικούς ελέγχους, όπως η υπόθεση Wirecard, έχουν δείξει πόσο άσχημα μπορούν να γίνουν τα πράγματα όταν οι μέθοδοι επαλήθευσης δεν είναι αρκετά καλές (Löw & Heyd, 2024). Η χρήση εγκληματολογικών μεθόδων, συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου τραπεζικών υπολοίπων, των αναλυτικών δοκιμών και της εύρεσης ασυνήθιστων προτύπων, μπορεί να βοηθήσει τους εξωτερικούς ελεγκτές να εντοπίζουν προβλήματα πιο εύκολα (Jo et al., 2021). Ο φορολογικός έλεγχος αφορά τη διασφάλιση ότι οι φορολογικές δηλώσεις είναι έγκυρες και ότι οι άνθρωποι ακολουθούν τους κανόνες της φορολογίας. Εξετάζει τη μισθοδοσία, τα λογιστικά αρχεία και τα έγγραφα συναλλαγών για να εντοπίσει φοροδιαφυγή, λανθασμένες εκπτώσεις ή χειραγώγηση των τιμών μεταβίβασης (Simeunovic, Grubor, & Ristic, 2016). Οι φορολογικοί έλεγχοι είναι

πολύ σημαντικοί για τη διατήρηση της ασφάλειας των δημόσιων κεφαλαίων και για να καταστήσει τον επιχειρηματικό κόσμο πιο δίκαιο. Η χρήση μεθόδων εγκληματολογικής λογιστικής, όπως η ψηφιακή παρακολούθηση των χρηματικών ροών και η ανάλυση ανωμαλιών, έχει διευκολύνει την εύρεση περίπλοκων σχημάτων (Saha et al., 2025). Οι σύγχρονες εφορίες χρησιμοποιούν επίσης αλγόριθμους εξόρυξης δεδομένων και μηχανικής μάθησης για να εντοπίσουν φορολογούμενους που διατρέχουν υψηλό κίνδυνο (Aros et al., 2024).

Όταν μια επιχείρηση διενεργεί ελέγχους συμμόρφωσης, ελέγχει εάν ακολουθεί τους νόμους, τους κανόνες, τις συμβάσεις και τις δικές της πολιτικές. Περιλαμβάνει όχι μόνο κανόνες για τα χρήματα, αλλά και κανόνες για το περιβάλλον, την κοινωνία και τη διακυβέρνηση (ESG), κανόνες κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και πρότυπα εταιρικής δεοντολογίας (Desi et al., 2023). Οι ελεγκτές συμμόρφωσης ελέγχουν εάν οι εσωτερικοί έλεγχοι λειτουργούν για να σταματήσουν τις νομικές παραβιάσεις και τη ζημιά στη φήμη της εταιρείας. Αυτοί οι έλεγχοι έχουν γίνει πιο δημοφιλείς σε επιχειρήσεις που υπόκεινται σε αυστηρή ρύθμιση, όπως οι τράπεζες, η ενέργεια και οι φαρμακευτικές. Οι οργανισμοί μπορούν να εντοπίσουν προβλήματα νωρίς και να προωθήσουν μια κουλτούρα ηθικής συμπεριφοράς συνδυάζοντας τις δοκιμές συμμόρφωσης με τις εγκληματολογικές μεθόδους και τη συνεχή παρακολούθηση (Wahyuandari, 2025).

Κάθε μορφή ελέγχου έχει τον δικό της σκοπό, αλλά όλες εργάζονται προς τον ίδιο στόχο της ειλικρινούς οικονομικής αναφοράς. Οι εσωτερικοί έλεγχοι ενισχύουν τα καθημερινά συστήματα ελέγχου, οι εξωτερικοί έλεγχοι παρέχουν στα ενδιαφερόμενα μέρη ανεξάρτητη διασφάλιση, οι φορολογικοί έλεγχοι διασφαλίζουν την καταβολή των φόρων και οι έλεγχοι συμμόρφωσης διασφαλίζουν την τήρηση των νόμων και της δεοντολογίας (Bonrath & Eulerich, 2024). Όλες συνεργάζονται για να δημιουργήσουν μια ισχυρή άμυνα κατά της απάτης και της κακής διαχείρισης. Το σύγχρονο περιβάλλον ελέγχου ενσωματώνει προοδευτικά αυτές τις κατηγορίες χρησιμοποιώντας τεχνολογίες εγκληματολογικής λογιστικής, ανάλυση κινδύνου και μεθοδολογίες που βασίζονται σε δεδομένα για την παροχή συνεχούς διασφάλισης και τη βελτίωση της διαφάνειας (Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022; Saha et al., 2025). Η γνώση των στόχων, των κανόνων και των τύπων ελέγχου σας παρέχει τη θεωρητική βάση για να κατανοήσετε πώς συνεργάζονται ο έλεγχος και η εγκληματολογική λογιστική για τον εντοπισμό και την καταπολέμηση του οικονομικού εγκλήματος στις σημερινές επιχειρήσεις.

2.3. Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISA) και το ρυθμιστικό πλαίσιο στην Ελλάδα & E.E.

Τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISA) είναι οι κανόνες στους οποίους συμφωνούν όλοι σε όλο τον κόσμο για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να διεξάγονται και να αναφέρονται οι έλεγχοι. Αναπτύχθηκαν από το Διεθνές Συμβούλιο Προτύπων Ελέγχου και Διασφάλισης (IAASB), τα ISA στοχεύουν στην προώθηση της ποιότητας και της ομοιομορφίας του ελέγχου σε όλες τις δικαιοδοσίες και στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης του κοινού στην ακεραιότητα των ελεγμένων οικονομικών καταστάσεων (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022). Τα πρότυπα αυτά καθορίζουν για ποιους είναι υπεύθυνοι οι ελεγκτές, εξηγούν σημαντικούς όρους όπως η ουσιώδης σημασία, η αξιολόγηση κινδύνου και η επαγγελματική κρίση, και δίνουν σαφείς οδηγίες για τον τρόπο σχεδιασμού, συλλογής αποδεικτικών στοιχείων και αναφοράς. Στόχος τους είναι να διασφαλίσουν ότι οι έλεγχοι διεξάγονται με τρόπο συνεπή, ανοιχτό και υπεύθυνο, ανεξάρτητα από το πόσο μεγάλη ή μικρή είναι η επιχείρηση ή σε ποιον κλάδο δραστηριοποιείται (Bonrath & Eulerich, 2024).

Το ISA 200 είναι ένα από τα πιο σημαντικά ISA. Καθορίζει τους κύριους στόχους του ανεξάρτητου ελεγκτή και τονίζει τη σημασία του επαγγελματικού σκεπτικισμού και της χρήσης επαγγελματικής κρίσης. Το ISA 240, με τίτλο «Οι Ευθύνες του Ελεγκτή Σχετικά με την Απάτη σε έναν Έλεγχο Οικονομικών Καταστάσεων», αναφέρει ότι οι ελεγκτές πρέπει να είναι βέβαιοι ότι οι οικονομικές καταστάσεις δεν περιέχουν ουσιώδη σφάλματα λόγω απάτης ή σφάλματος. Υπογραμμίζει επίσης την ανάγκη εύρεσης «κόκκινων σημαιών», συμπεριλαμβανομένων παράξενων συναλλαγών και ελέγχων που παρακάμπτονται από τη διοίκηση, που θα μπορούσαν να υποδηλώνουν ότι υπάρχει απάτη (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022). Αυτοί οι κανονισμοί υπογραμμίζουν τη διπλή ευθύνη του ελεγκτή: όχι μόνο να επαληθεύει την ακρίβεια των αρχείων, αλλά και να λειτουργεί ως προστασία από ψευδείς δηλώσεις και απάτη. Εκτός από την εύρεση απάτης, ISA όπως το ISA 315 (αξιολόγηση κινδύνου), το ISA 330 (απαντήσεις σε αξιολογημένους κινδύνους) και το ISA 500 (αποδεικτικά στοιχεία ελέγχου) θέτουν το πρότυπο για το πόσο σχολαστικοί πρέπει να είναι οι ελεγκτές κατά την ανάπτυξη μιας κρίσης. Συνεργάζονται για να δημιουργήσουν μια ενιαία μέθοδο που συνδέει την εύρεση κινδύνων, την εξέταση αποδεικτικών στοιχείων και την αξιολόγηση των ελέγχων με τα επαγγελματικά ευρήματα. Για να διασφαλιστεί η ακεραιότητα των ελεγκτικών γνωμοδοτήσεων, αυτές οι απαιτήσεις πρέπει να τηρούνται τόσο με τεχνική δεξιότητα όσο και με ηθική επίγνωση, ιδίως με ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα (Desi et al., 2023).

Η Οδηγία Ελέγχου της ΕΕ (2014/56/ΕΕ) και ο Κανονισμός Ελέγχου (537/2014) θεσπίζουν ένα

κοινό πλαίσιο για τον έλεγχο στην ΕΕ. Αυτά τα δύο έγγραφα διασφαλίζουν ότι τα εθνικά συστήματα πληρούν τα πρότυπα ISA. Αυτοί οι νόμοι καθορίζουν τις ευθύνες, την ανεξαρτησία και την εποπτεία των νόμιμων ελεγκτών στην ΕΕ. Το πλαίσιο θεσπίζει την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Φορέων Εποπτείας Ελέγχου (CEAOB) ως τον κύριο τρόπο συνεργασίας των εθνικών ρυθμιστικών αρχών. Αυτό διασφαλίζει ότι τα πρότυπα εφαρμόζονται με συνέπεια και ότι η ποιότητα των ελέγχων είναι υψηλή σε ολόκληρη την ενιαία αγορά (Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022). Η οδηγία ενισχύει περαιτέρω την ανεξαρτησία των ελεγκτών, υποχρεώνοντας τις εταιρείες δημόσιου συμφέροντος να αλλάζουν ελεγκτικές εταιρείες, απαγορεύοντας τις μη ελεγκτικές υπηρεσίες και διασφαλίζοντας ότι οι επιτροπές ελέγχου έχουν σαφείς εκθέσεις (Guellim et al., 2024).

Οι κανόνες στην Ελλάδα είναι παρόμοιοι με αυτούς της Ευρώπης. Η Ελληνική Επιτροπή Εποπτείας Λογιστικών και Ελεγκτικών Προτύπων (ΕΛΤΕ) είναι υπεύθυνη για το ελεγκτικό επάγγελμα. Συστάθηκε με τον Νόμο 3693/2008 και τροποποιήθηκε με τον Νόμο 4449/2017 για να διασφαλίσει ότι η εθνική πρακτική είναι σύμφωνη με τα πρότυπα της ΕΕ. Η ΕΛΤΕ είναι υπεύθυνη για τη διασφάλιση της τήρησης των ISA, την παροχή αδειών στους ελεγκτές, τη διενέργεια αξιολογήσεων ποιοτικού ελέγχου και τη λήψη πειθαρχικών μέτρων όταν είναι απαραίτητο. Οι Έλληνες ελεγκτές πρέπει να ακολουθούν τα ISA που έχει εγκρίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Αυτό διασφαλίζει ότι όλοι οι ελεγκτές χρησιμοποιούν τις ίδιες μεθόδους και ακολουθούν τους διεθνείς κώδικες δεοντολογίας (Lakshmi & Ganesh, 2016). Η σύγκλιση αυτή των κανονισμών έχει βελτιώσει την ποιότητα των ελέγχων στην Ελλάδα, ειδικά μετά την οικονομική κρίση του 2008, καθιστώντας τα πράγματα πιο ανοιχτά, καθιστώντας τα συστήματα διακυβέρνησης ισχυρότερα και καθιστώντας πιο δύσκολη την αλλαγή των οικονομικών λογαριασμών (Bonrath & Eulerich, 2024).

Παρ' όλα αυτά, εξακολουθούν να υπάρχουν πρακτικές δυσκολίες. Οι ελληνικές και οι ευρωπαϊκές ρυθμιστικές αρχές έχουν αντιμετωπίσει καταστάσεις όπου η επίσημη τήρηση των ISA δεν διασφάλιζε την αποτελεσματικότητα του ελέγχου — ειδικά σε περιπτώσεις εκτεταμένης εταιρικής απάτης όπως η Wirecard AG, η οποία αποκάλυψε ελλείψεις στην επιβολή, την ανεξαρτησία των ελεγκτών και την εποπτεία (Löw & Heyd, 2024; Jo et al., 2021). Η διαμάχη έδειξε ότι η τήρηση των κανόνων δεν αρκεί. Πρέπει επίσης να υπάρχει ισχυρή ηθική κουλτούρα, κριτική σκέψη και χρήση εγκληματολογικών εργαλείων στον έλεγχο. Οι τεχνικές εγκληματολογικής λογιστικής, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής ανάλυσης δεδομένων, της αξιολόγησης λόγων και των δοκιμών του Νόμου του Benford, προσφέρουν βασικά εργαλεία

για τους ελεγκτές στην επικύρωση περίπλοκων συναλλαγών (Busta & Weinberg, 1998; Nigrini, 2012). Οι ελεγκτές μπορούν να εντοπίσουν ανωμαλίες πιο εύκολα και να αντιμετωπίσουν την αυξημένη πολυπλοκότητα της οικονομικής απάτης χρησιμοποιώντας αυτές τις μεθόδους σε ελέγχους που βασίζονται σε ISA (Saha et al., 2025). Η ΕΕ πιέζει επίσης όλο και περισσότερο για τον τεχνολογικά υποστηριζόμενο έλεγχο. Αυτό σημαίνει ότι οι ελεγκτές θα πρέπει να χρησιμοποιούν προηγμένα μοντέλα ανάλυσης και μηχανικής μάθησης που πληρούν τα πρότυπα που ορίζονται από τα ISA 315 και ISA 330. Αυτές οι τεχνικές βοηθούν τους ελεγκτές να εντοπίζουν προβλήματα σε μεγάλα σύνολα δεδομένων και να καθιστούν τους ελέγχους πιο αποτελεσματικούς (Aros et al., 2024). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το IAASB εξακολουθούν να αλλάζουν τα πρότυπα για να συμβαδίζουν με τις νέες τεχνολογίες. Για να παραμείνουν σύμφωνοι με τις βέλτιστες πρακτικές παγκοσμίως, οι Έλληνες ελεγκτές ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν μεθοδολογίες συνεχούς ελέγχου και συλλογή ψηφιακών αποδεικτικών στοιχείων (Wahyuandari, 2025).

Το ρυθμιστικό σύστημα τόσο στην Ελλάδα όσο και στην ΕΕ τονίζει επίσης τη σημασία της διασφάλισης ποιότητας και της δημόσιας εποπτείας. Οι εθνικές αρχές ελέγχουν τις ελεγκτικές εταιρείες κατά καιρούς για να βεβαιωθούν ότι ακολουθούν τα ISA και τους κανόνες δεοντολογίας. Οι εκθέσεις διαφάνειας δείχνουν πώς διενεργούνται οι έλεγχοι, πώς προστατεύεται η ανεξαρτησία και πώς ελέγχεται η ποιότητα (Guellim et al., 2024). Αυτά τα βήματα καθιστούν τους ανθρώπους πιο υπεύθυνους και κάνουν τους ανθρώπους να εμπιστεύονται περισσότερο το ελεγκτικό επάγγελμα. Επομένως, τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου είναι οι σημαντικότεροι κανόνες για τον επαγγελματικό έλεγχο σε όλο τον κόσμο. Παρέχουν μια κοινή διαδικασία και ένα σύνολο ηθικών αρχών για όλους τους ελεγκτές. Το κανονιστικό πλαίσιο στην ΕΕ και την Ελλάδα εγγυάται τη συνεπή εφαρμογή των ISA, ενισχυμένο από ισχυρά μέτρα εποπτείας. Ωστόσο, πρόσφατα παραδείγματα απάτης καταδεικνύουν ότι η ρύθμιση από μόνη της δεν μπορεί να εξαλείψει τις ελλείψεις του ελέγχου. Η αποτελεσματική εφαρμογή εξαρτάται από τον επαγγελματικό σκεπτικισμό, τη συνεχή εκπαίδευση και την ενσωμάτωση εγκληματολογικών και τεχνολογικών μεθόδων που ξεπερνούν την παραδοσιακή συμμόρφωση (Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022; Saha et al., 2025). Ένα δυναμικό κανονιστικό πλαίσιο που αλλάζει με τους μεταβαλλόμενους κινδύνους και την τεχνολογία παραμένει σημαντικό για να εγυηθεί την ακρίβεια των οικονομικών αναφορών και την ακεραιότητα των παγκόσμιων κεφαλαιαγορών.

2.4. Ο ρόλος του ελεγκτή στην πρόληψη απάτης

Η ευθύνη του ελεγκτή στην πρόληψη της απάτης πέρα από την επαλήθευση των οικονομικών αρχείων περιλαμβάνει προληπτικές στρατηγικές για τον εντοπισμό, την αξιολόγηση και την ελαχιστοποίηση των κινδύνων απάτης πριν από την εμφάνισή τους. Η διοίκηση είναι πρωτίστως υπεύθυνη για την πρόληψη της απάτης, αλλά οι ελεγκτές αποτελούν σημαντική γραμμή άμυνας, καθώς ελέγχουν την αποτελεσματικότητα των εσωτερικών ελέγχων, αναζητούν ασυνήθιστη συμπεριφορά και προτείνουν αλλαγές που θα μειώσουν την πιθανότητα οι άνθρωποι να κάνουν λάθος (Bonrath & Eulerich, 2024). Στις σημερινές εταιρείες, όπου οι οικονομικές συναλλαγές είναι περίπλοκες, οι λειτουργίες είναι παγκόσμιες και η τεχνολογία χρησιμοποιείται με πολλούς τρόπους, οι ελεγκτές πρέπει να χρησιμοποιούν τόσο επαγγελματικό σκεπτικισμό όσο και αναλυτικές και εγκληματολογικές δεξιότητες για να εντοπίζουν προειδοποιητικά σημάδια και να προστατεύουν την ακρίβεια των οικονομικών αναφορών (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022).

Σύμφωνα με το ISA 240, οι ελεγκτές πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από μεγάλα λάθη που προκαλούνται από απάτη ή σφάλμα. Σύμφωνα με αυτήν την κατευθυντήρια γραμμή, οι ελεγκτές πρέπει να δημιουργούν και να εκτελούν διαδικασίες ελέγχου που λαμβάνουν υπόψη τόσο τον κίνδυνο κλοπής περιουσιακών στοιχείων όσο και τον κίνδυνο ψευδούς χρηματοοικονομικής αναφοράς (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022). Για να σταματήσετε αποτελεσματικά την απάτη, πρέπει να γνωρίζετε πολλά για το επιχειρηματικό μοντέλο, το περιβάλλον ελέγχου και την κουλτούρα κινδύνου της εταιρείας. Οι ελεγκτές βοηθούν τις εταιρείες να θεσπίσουν διαδικασίες για ηθική ευαισθητοποίηση και ευθύνη, μιλώντας με τη διοίκηση, κάνοντας αναλυτικές αξιολογήσεις και εξετάζοντας τους δείκτες "tone-at-the-top" (Desi, Akintoye, & Agugom, 2023).

Οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι πολύ σημαντικοί για την έγκαιρη διακοπή της απάτης, παρακολουθώντας τα πράγματα συνεχώς και ελέγχοντας τους ελέγχους. Επειδή βρίσκονται κοντά στις επιχειρησιακές διαδικασίες, μπορούν να βρουν σφάλματα σε έγγραφα, παράξενες καταχωρίσεις ημερολογίου ή οικονομικούς δείκτες που δεν είναι αυτοί που θα έπρεπε να είναι (Bonrath & Eulerich, 2024). Επίσης, οι λειτουργίες εσωτερικού ελέγχου χρησιμοποιούν πλέον μεθόδους που βασίζονται σε δεδομένα και αλγόριθμους μηχανικής μάθησης που τους επιτρέπουν να παρακολουθούν συνεχώς τεράστιους όγκους συναλλαγών για να βρουν ασυνήθιστα μοτίβα που θα μπορούσαν να σημαίνουν απάτη (Aros et al., 2024). Αυτές οι τεχνικές είναι σύμφωνες με την ιδέα του "προγνωστικού ελέγχου", ο οποίος χρησιμοποιεί

προηγμένες αναλύσεις για να βρει αμφισβητήσιμα μοτίβα πολύ πριν οδηγήσουν σε μεγάλες απώλειες.

Οι εξωτερικοί ελεγκτές δεν αποτελούν μέρος του οργανισμού, ωστόσο βοηθούν στην πρόληψη της απάτης, επιδεικνύοντας κριτική και περιέργεια κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ελέγχου. Οι ελεγκτές πρέπει να είναι επαγγελματικά σκεπτικοί, πράγμα που σημαίνει ότι πρέπει να αμφισβητούν τα λεγόμενα της διοίκησης, να εξετάζουν τους λόγους πίσω από τις μεγάλες εκτιμήσεις και να ελέγχουν στοιχεία από περισσότερες από μία πηγές (Lakshmi & Ganesh, 2016). Αυτή η στρατηγική αυξάνει τις πιθανότητες εύρεσης σκόπιμων ψευδών δηλώσεων και χρησιμεύει ως αποτρεπτικό μέσο, επειδή η γνώση ότι λαμβάνει χώρα εξωτερική εξέταση μπορεί να εμποδίσει τους ανθρώπους να προσπαθήσουν να διαπράξουν απάτη (Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022). Έτσι, ο εξωτερικός έλεγχος έχει δύο προληπτικά αποτελέσματα: καθιστά την οικονομική επικοινωνία πιο ανοιχτή και μειώνει τον ηθικό κίνδυνο που συνοδεύει την ανεπαρκή εποπτεία. Οι ελεγκτές βοηθούν επίσης τις εταιρείες να βελτιώσουν τα συστήματα διακυβέρνησής τους, διδάσκοντάς τους και παρέχοντάς τους συμβουλές. Οι ελεγκτές υποστηρίζουν ηθικούς κανόνες, διαδικασίες καταγγελίας παρατυπιών και προγράμματα συμμόρφωσης που στοχεύουν στην πρόληψη της απάτης, υποβάλλοντας προτάσεις στις επιτροπές ελέγχου και στην ανώτατη διοίκηση (Guellim et al., 2024). Όταν οι ελεγκτές και οι υπεύθυνοι για τη διακυβέρνηση επικοινωνούν καλά, μπορούν να παρακολουθούν τους παράγοντες κινδύνου απάτης, όπως τα κίνητρα που βασίζονται στην απόδοση, την ταχεία επέκταση ή την κυριαρχία ενός μόνο στελέχους (Tickner & Button, 2021). Αυτό το είδος ομαδικής εργασίας είναι επίσης κρίσιμο για να διασφαλιστεί ότι τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου ακολουθούν τη θεωρία του Τριγώνου της Απάτης, η οποία λέει ότι η απάτη συμβαίνει όταν οι άνθρωποι αισθάνονται πίεση, έχουν την ευκαιρία και μπορούν να δικαιολογήσουν τις πράξεις τους.

Η χρήση τεχνικών εγκληματολογικής λογιστικής έχει κάνει τον έλεγχο ακόμη καλύτερο στην αντιμετώπιση προβλημάτων πριν συμβούν. Οι ελεγκτές μπορούν να χρησιμοποιήσουν εγκληματολογικές μεθόδους όπως ο νόμος του Benford, η ανάλυση αριθμοδεικτών και η ψηφιακή εξόρυξη δεδομένων για να ελέγξουν τη συνέπεια των αριθμών και να βρουν ψεύτικες αλλαγές σε τεράστια σύνολα δεδομένων (Busta & Weinberg, 1998; Nigrini, 2012). Ενσωματώνοντας αυτές τις μεθοδολογίες με τον έλεγχο βάσει κινδύνου, οι ελεγκτές μπορούν να περάσουν από τον έλεγχο των πραγμάτων εκ των υστέρων στην αναζήτηση απάτης πριν συμβεί. Ο συνδυασμός του ελέγχου και της εγκληματολογικής λογιστικής έχει βρεθεί ότι

βελτιώνει τη διακυβέρνηση της εταιρείας και μειώνει τον αριθμό των οικονομικών εγκλημάτων (Saha et al., 2025; Wahyuandari, 2025).

Επιχειρηματικά σκάνδαλα υψηλού προφίλ, όπως αυτά της Enron στις ΗΠΑ και της Wirecard στην Ευρώπη, δείχνουν ότι η αγνόηση των προειδοποιητικών σημαδιών μπορεί να έχει μεγάλες επιπτώσεις σε ολόκληρο το σύστημα. Αυτά τα περιστατικά τόνισαν την ανάγκη οι ελεγκτές να διατηρούν την ανεξαρτησία τους, να παρακάμπτουν τις απειλές της οικειότητας και να χρησιμοποιούν τεχνικές μεθόδους για την αξιολόγηση της αξιοπιστίας των ισχυρισμών της διοίκησης (Jo et al., 2021; Löw & Heyd, 2024). Σε απάντηση, το ελεγκτικό επάγγελμα έχει υιοθετήσει την ανάλυση εγκληματολογικών δεδομένων, την τεχνητή νοημοσύνη και την επαλήθευση blockchain ως νέα εργαλεία για τη βελτίωση της ποιότητας του ελέγχου και την καταπολέμηση της απάτης (Aros et al., 2024). Τελικά, οι ελεγκτές βοηθούν στην καταπολέμηση της απάτης με το να είναι ειλικρινείς, να γνωρίζουν πολλά για τον τομέα τους και να είναι πρόθυμοι να αλλάξουν. Προστατεύουν την ανοιχτότητα χτίζοντας εμπιστοσύνη μεταξύ επενδυτών, πιστωτών και κοινού (Guellim et al., 2024). Για να σταματήσουν αποτελεσματικά την απάτη, οι ελεγκτές πρέπει να κάνουν περισσότερα από το να ακολουθούν απλώς τα ελεγκτικά πρότυπα. Πρέπει επίσης να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν εγκληματολογική σκέψη, σκεπτικισμό και τεχνολογικές γνώσεις στην εργασία τους (Simeunovic, Grubor, & Ristic, 2016). Καθώς τα χρηματοοικονομικά περιβάλλοντα αλλάζουν, η δουλειά του ελεγκτή για την πρόληψη προβλημάτων θα εξαρτάται όλο και περισσότερο από την ικανότητα ανάγνωσης και κατανόησης δεδομένων, τη συνεργασία με άτομα από διαφορετικούς τομείς και τη λήψη μέτρων κατά νέων κινδύνων.

2.5. Όρια και αδυναμίες του παραδοσιακού ελέγχου

Τα παραδοσιακά συστήματα ελέγχου, τα οποία αποτελούν τη βάση του εσωτερικού ελέγχου και της εταιρικής διακυβέρνησης, συνήθως παρουσιάζουν δομικά και μεθοδολογικά ελαττώματα που δυσκολεύουν την αναχίτιση και τον εντοπισμό της σύγχρονης οικονομικής απάτης. Ο παραδοσιακός έλεγχος επικεντρώνεται κυρίως σε κανόνες και αφορά κυρίως την τήρησή τους, την τήρηση αρχείων και την έγκριση από ανώτερα στελέχη. Ακόμα κι αν αυτά τα βήματα είναι σημαντικά για την λογοδοσία των ανθρώπων, δεν λειτουργούν πάντα για σχήματα απάτης που είναι περίπλοκα, μεταβλητά και βασίζονται στην τεχνολογία (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022). Οι οργανισμοί που βασίζονται σε στατικά περιβάλλοντα ελέγχου είναι εκτεθειμένοι σε δυναμικές απειλές που αλλάζουν ταχύτερα από ό,τι μπορεί να αντιμετωπίσει η

παραδοσιακή παρακολούθηση.

Ένα μεγάλο πρόβλημα με τα παραδοσιακά συστήματα ελέγχου είναι ότι λειτουργούν μόνο όταν κάτι πάει στραβά. Οι εσωτερικοί έλεγχοι και οι έλεγχοι συχνά δομούνται για να ανιχνεύουν ανωμαλίες εκ των υστέρων αντί να τις προβλέπουν ή να τις αποτρέπουν. Αυτή η αναδρομική μέθοδος δυσκολεύει τον εντοπισμό απάτης και επιτρέπει στους εγκληματίες να αλλάζουν συστήματα για μεγάλα χρονικά διαστήματα (Aros et al., 2024). Για παράδειγμα, οι τακτικοί έλεγχοι που χρησιμοποιούν δειγματοληψία και χειροκίνητη συμφωνία θα μπορούσαν να παραβλέψουν ψηφιακούς χειρισμούς ή κρυφές συναλλαγές, ειδικά σε μεγάλες, αποκεντρωμένες επιχειρήσεις. Εξαιτίας αυτού, τα τυπικά συστήματα ελέγχου δεν μπορούν να δώσουν σήματα έγκαιρης προειδοποίησης επειδή δεν χρησιμοποιούν προγνωστική ανάλυση ή συνεχή παρακολούθηση (Busta & Weinberg, 1998).

Ένα άλλο μειονέκτημα είναι ότι οι άνθρωποι βασίζονται υπερβολικά στην κρίση τους και στην υποβολή αναφορών σε ανώτερα κλιμάκια διοίκησης. Στα συμβατικά συστήματα ελέγχου, οι εγκρίσεις και οι επαληθεύσεις εξαρτώνται σημαντικά από την εποπτεία της διοίκησης, η οποία μπορεί να υπονομευθεί από συμπαιγνία, συγκρούσεις συμφερόντων ή ανεπαρκή ανεξαρτησία (Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022). Όταν η απάτη περιλαμβάνει υψηλόβαθμα στελέχη, οι χαμηλόβαθμοι υπάλληλοι και οι ελεγκτές μπορεί να μην θέλουν να αναφέρουν προβλήματα επειδή φοβούνται μήπως μπλέξουν σε μελάδες ή τιμωρηθούν. Αυτός ο πολιτισμικός περιορισμός, που συχνά αναφέρεται ως αποτυχία «επιβολής τόνου στην κορυφή», μπορεί να υπονομεύσει ακόμη και καλά δομημένους μηχανισμούς ελέγχου και να μειώσει την αποτελεσματικότητά τους στην πρόληψη (Tickner & Button, 2021).

Η περιορισμένη τεχνολογική ολοκλήρωση καθιστά επίσης τους παραδοσιακούς ελέγχους λιγότερο αποτελεσματικούς. Πολλά συστήματα εξακολουθούν να χρησιμοποιούν χειροκίνητες μεθόδους, προβληματική διαχείριση δεδομένων και παλιό λογισμικό που δυσχεραίνει την εύρεση περίπλοκων μοτίβων που συνδέονται με απάτη (Aros et al., 2024). Καθώς οι επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται όλο και περισσότερο στο διαδίκτυο, διαπράττουν κυβερνοέγκλημα και χρησιμοποιούν αυτοματοποιημένη λογιστική, τα συστήματα ελέγχου που δεν περιλαμβάνουν εγκληματολογική ανάλυση ή τεχνητή νοημοσύνη δεν είναι πλέον χρήσιμα. Οι δοκιμές του νόμου του Benford, η εξόρυξη δεδομένων και ο συνεχής έλεγχος είναι παραδείγματα σύγχρονων μεθόδων που μπορούν να εξετάσουν τεράστια σύνολα δεδομένων σε πραγματικό χρόνο. Ωστόσο, δεν χρησιμοποιούνται συχνά σε παραδοσιακά πλαίσια (Nigrini, 2012; Saha et al., 2025). Επιπρόσθετα, η κατανομή των εργασιών και η διενέργεια τακτικών

επιθεωρήσεων είναι σημαντικές για την αποτροπή μικρών λαθών, αλλά μπορεί να μην επαρκούν για την εύρεση σχεδιασμένης ή κρυφής απάτης. Τα δόλια σχέδια συχνά εκμεταλλεύονται διαδικαστικές ευπάθειες, όπως η ανεπαρκής εποπτεία των συναλλαγών μεταξύ συνδεδεμένων μερών ή οι ανεπάρκειες στη ροή πληροφοριών μεταξύ των τμημάτων (Bonrath & Eulerich, 2024). Η ικανότητα του συστήματος να εντοπίζει προβλήματα είναι ασθενέστερη επειδή δεν υπάρχει επαρκής επαφή μεταξύ των διαφόρων τμημάτων και οι αρμοδιότητες ελέγχου είναι καταναμημένες.

Ο παραδοσιακός έλεγχος έχει ένα μακροχρόνιο κενό στις προσδοκίες και την επικοινωνία. Συχνά, τα ενδιαφερόμενα μέρη πιστεύουν ότι οι ελεγκτές και οι ελεγκτές είναι υπεύθυνοι για την εύρεση όλων των περιπτώσεων απάτης, αλλά στην πραγματικότητα, η δουλειά τους είναι μόνο να ελέγχουν τη συμμόρφωση και την οικονομική ακρίβεια (Guellim et al., 2024). Όταν συμβαίνει απάτη, ακόμη και όταν φαίνεται ότι οι άνθρωποι ακολουθούν διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου, αυτή η αναντιστοιχία προσδοκιών μπορεί να οδηγήσει σε απογοήτευση. Επίσης, οι τυπικές ομάδες ελέγχου δεν μπορούν να διαβάσουν ευαίσθητα οικονομικά σημάδια, συμπεριφορικές ενδείξεις ή ψηφιακά ίχνη που δείχνουν δόλια πρόθεση, επειδή δεν έχουν εγκληματολογικούς εμπειρογνώμονες στο προσωπικό τους (Wahyuandari, 2025). Συμπερασματικά, τα παραδοσιακά συστήματα ελέγχου δεν επαρκούν για την αντιμετώπιση της πολυπλοκότητας της τρέχουσας οικονομικής απάτης, ακόμη και αν είναι σημαντικά για τη λειτουργία μιας επιχείρησης. Είναι εύκολο να χειραγωγηθούν, καθώς είναι αντιδραστικά, βασίζονται στην ανθρώπινη κρίση και δεν προσαρμόζονται καλά στις νέες τεχνολογίες. Οι οργανισμοί πρέπει να προσθέσουν εγκληματολογική λογιστική, ελέγχους που βασίζονται σε δεδομένα και τεχνολογίες συνεχούς παρακολούθησης στα περιβάλλοντα ελέγχου τους για να διορθώσουν αυτά τα προβλήματα (Simeunovic, Grubor, & Ristic, 2016). Τα συστήματα ελέγχου μπορούν να προστατεύσουν καλύτερα την οικονομική ακεραιότητα και να διευκολύνουν την αντιμετώπιση νέων απειλών απάτης, αλλάζοντας από στατικά μοντέλα συμμόρφωσης σε δυναμικά, βασισμένα στον κίνδυνο πλαίσια.

Κεφάλαιο 3: Εγκληματολογική Λογιστική και Ανίχνευση Απάτης

3.1. Ορισμός, εξέλιξη και αρχές της εγκληματολογικής λογιστικής

Η εγκληματολογική λογιστική είναι ένας εξειδικευμένος τομέας της λογιστικής που χρησιμοποιεί οικονομική ανάλυση, μεθόδους ελέγχου και ερευνητικές ικανότητες για την εύρεση, τη μελέτη και τον τερματισμό οικονομικών παραπτώματων. Πρόκειται για τη χρήση λογιστικών, ελεγκτικών και ερευνητικών μεθόδων για την εξέταση οικονομικών στοιχείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο δικαστήριο ή σε έρευνες για απάτες (Oyedokun, 2015). Ο τομέας έχει αναπτυχθεί πολύ τα τελευταία 20 χρόνια, επειδή οι εταιρικές δομές γίνονται πιο περίπλοκες, οι χρηματοπιστωτικές αγορές γίνονται όλο και πιο παγκόσμιες και τα σχέδια απάτης γίνονται πιο εξελιγμένα (Desi, Akintoye, & Agugum, 2023). Σημαντικά εταιρικά σκάνδαλα όπως η Enron και η Wirecard επιτάχυναν την εξέλιξη της εγκληματολογικής λογιστικής, αποκαλύπτοντας τις ανεπάρκειες του συμβατικού ελέγχου και υπογραμμίζοντας την ανάγκη για ερευνητικές τεχνικές που μπορούν να εντοπίσουν σκόπιμη οικονομική χειραγώγηση (Jo et al., 2021; Löw & Heyd, 2024).

Η ανάπτυξη της εγκληματολογικής λογιστικής έχει επηρεαστεί από την πρόοδο στην τεχνολογία και την αναλυτική επιστήμη. Η ψηφιακή εγκληματολογία, η προγνωστική ανάλυση, η τεχνητή νοημοσύνη και οι τεχνικές μαζικής σάρωσης δεδομένων που επιτρέπουν στους επαγγελματίες να εντοπίζουν προβλήματα σε πραγματικό χρόνο χρησιμοποιούνται συχνά στη σύγχρονη εγκληματολογική εργασία (Aros et al., 2024). Ο νόμος του Benford είναι μια από τις πιο σημαντικές τεχνικές για την ανάλυση δεδομένων. Εντοπίζει στατιστικά προβλήματα σε αριθμητικά σύνολα δεδομένων και χρησιμοποιείται εκτενώς ως πρώτο βήμα στην ανίχνευση απάτης (Busta & Weinberg, 1998; Nigrini, 2012). Τα εργαλεία αυτά διευκολύνουν την εύρεση τάσεων που πιθανότατα δεν θα εμφανίσουν οι τακτικές δειγματοληψίες ελέγχου.

Η ανεξαρτησία, η αντικειμενικότητα, η αναλυτική αυστηρότητα και η συλλογιστική που βασίζεται σε αποδεικτικά στοιχεία είναι οι κύριες ιδέες της εγκληματολογικής λογιστικής. Οι εγκληματολογικοί λογιστές υποχρεούνται να ακολουθούν ισχυρές ηθικές κατευθυντήριες γραμμές, να παραμένουν ουδέτεροι και να διασφαλίζουν ότι τα ευρήματά τους μπορούν να αντέξουν σε νομική εξέταση (Guellim et al., 2024). Οι εγκληματολογικοί λογιστές αναζητούν σημάδια απάτης, κακής διαγωγής ή ψευδούς δήλωσης, κάτι που διαφέρει από αυτό που κάνουν οι τακτικοί ελεγκτές, δηλαδή να βεβαιώνονται ότι οι οικονομικοί λογαριασμοί είναι σωστοί. Η

εργασία τους γενικά περιλαμβάνει τη συνένωση γεγονότων, την παρακολούθηση συναλλαγών και την εύρεση συμπεριφορικών ενδείξεων που ταιριάζουν με το Τρίγωνο της Απάτης του Cressey, το οποίο συνδέει την απάτη με την πίεση, την ευκαιρία και την ορθολογικοποίηση (Tickner & Button, 2021).

Η εγκληματολογική λογιστική υιοθετεί επίσης μια διεπιστημονική προσέγγιση συνδυάζοντας ιδέες από την εγκληματολογία, τα συστήματα πληροφοριών, τη θεωρία εσωτερικού ελέγχου και τα κανονιστικά πλαίσια (Simeunovic, Grubor, & Ristic, 2016). Η ολοκληρωμένη αυτή μέθοδος καθιστά την εγκληματολογική λογιστική σημαντικό μέρος της τρέχουσας διαχείρισης κινδύνου απάτης. Καθώς τα χρηματοοικονομικά περιβάλλοντα γίνονται πιο ψηφιοποιημένα και περίπλοκα, η εγκληματολογική λογιστική θεωρείται όλο και περισσότερο ως ένα προληπτικό εργαλείο που βελτιώνει την εταιρική διακυβέρνηση και τη γενική ειλικρίνεια της οικονομικής αναφοράς (Saha et al., 2025).

3.2. Διαφορές και ομοιότητες με την ελεγκτική

Η εγκληματολογική λογιστική και ο έλεγχος βασίζονται και οι δύο στην οικονομική ανάλυση και στην αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου, αλλά έχουν αρκετά διαφορετικούς στόχους, μεθόδους, τομείς εστίασης και απαιτήσεις αποδεικτικών στοιχείων. Και οι δύο κλάδοι επιδιώκουν να ενισχύσουν την αξιοπιστία των οικονομικών δεδομένων, βασιζόμενοι σε καθιερωμένες λογιστικές αρχές, ηθικούς κανόνες και επαγγελματική διακριτική ευχέρεια (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022; Bonrath & Eulerich, 2024). Οι ελεγκτές ελέγχουν εάν οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδεις ανακρίβειες, αλλά οι εγκληματολογικοί λογιστές εξετάζουν εάν υπήρξε απάτη ή οικονομική αδικπραγία.

Η κύρια διαφορά είναι αυτό που θέλουν να επιτύχουν. Ο στόχος του ελέγχου είναι να δώσει εύλογη διαβεβαίωση ότι οι οικονομικές καταστάσεις είναι σωστές και ακολουθούν τους λογιστικούς κανόνες. Είναι φυσικά προληπτικός και επικεντρώνεται στη συμμόρφωση, με έμφαση στους εσωτερικούς ελέγχους, την αξιολόγηση κινδύνου και την επαλήθευση μέσω δειγματοληψίας (Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022). Η εγκληματολογική λογιστική, από την άλλη πλευρά, είναι τόσο ερευνητική όσο και αντιπαραθετική. Επιδιώκει να εντοπίσει, να ελέγξει και να καταγράψει δόλιες δραστηριότητες, παρέχοντας συχνά αποδεικτικά στοιχεία για δικαστικές διαμάχες, διαιτησία ή κανονιστικές ενέργειες (Oyedokun, 2015; Saha et al., 2025). Οι ελεγκτές αναζητούν σημάδια ψευδούς δήλωσης, ενώ οι εγκληματολογικοί λογιστές αναζητούν μοτίβα εξαπάτησης, απόκρυψης και χειραγώγησης. Συχνά το κάνουν αυτό

ανακατασκευάζοντας οικονομικές συναλλαγές ή εξετάζοντας συμπεριφορικές πτυχές της απάτης (Tickner & Button, 2021).

Ο έλεγχος χρησιμοποιεί τυποποιημένα πλαίσια, συμπεριλαμβανομένων των ISA 200, ISA 240 και ISA 315, για να κατευθύνει τον σχεδιασμό, την αξιολόγηση κινδύνου και τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022). Η εγκληματολογική λογιστική, από την άλλη πλευρά, χρησιμοποιεί μοναδικές μεθόδους, όπως η ανάλυση του νόμου του Benford, η ψηφιακή εγκληματολογική εξαγωγή, η ανίχνευση ανωμαλιών αναλογίας και τα μοντέλα μηχανικής μάθησης για την πρόβλεψη της απάτης (Busta & Weinberg, 1998; Aros et al., 2024; Nigrini, 2012). Οι τεχνικές αυτές επιτρέπουν στους εγκληματολόγους να εξετάζουν ολόκληρα σύνολα δεδομένων αντί μόνο δείγματα, γεγονός που τους καθιστά πιο ενήμερους για τις νέες τακτικές απάτης.

Υπάρχουν πολλές ομοιότητες μεταξύ τους, παρόλο που είναι διαφορετικοί. Και οι δύο τομείς τονίζουν τη σημασία της ανεξαρτησίας, της αντικειμενικότητας, της επαγγελματικής σκεπτικιστικής στάσης και της τήρησης των ηθικών κανόνων (Desi et al., 2023). Και οι δύο χρησιμοποιούν οικονομικά αρχεία, εσωτερικούς ελέγχους και αναλυτικές μεθόδους για να ελέγχουν για σφάλματα και να εντοπίζουν ασυνέπειες. Και οι δύο συμβάλλουν στη βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης: οι ελεγκτές το κάνουν αυτό διασφαλίζοντας ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να εμπιστευτούν τις οικονομικές αναφορές, και οι εγκληματολογικοί λογιστές το κάνουν αυτό εντοπίζοντας ελαττώματα ελέγχου και αποκαλύπτοντας την απάτη (Guellim et al., 2024; Bonrath & Eulerich, 2024). Πρόσφατα σκάνδαλα, όπως το Wirecard, έχουν δείξει πώς οι τυπικοί έλεγχοι δεν είναι πάντα αξιόπιστοι και πόσο σημαντικό είναι για τις ομάδες ελέγχου να έχουν εγκληματολόγους στο προσωπικό τους (Jo et al., 2021; Löw & Heyd, 2024). Για να εντοπίσουν περισσότερες περιπτώσεις απάτης και να καταστήσουν τα περιβάλλοντα ελέγχου πιο ανθεκτικά, πολλές εταιρείες χρησιμοποιούν πλέον εγκληματολογικές προσεγγίσεις στον έλεγχο βάσει κινδύνου. Ουσιαστικά, ο έλεγχος προσπαθεί να δώσει στους ανθρώπους ηρεμία και να βεβαιωθεί ότι ακολουθούν τους κανόνες, η εγκληματολογική λογιστική, από την άλλη πλευρά, ασχολείται με την εκούσια παράβαση καθήκοντος, καθιστώντας τα δύο καθήκοντα αμοιβαία ενισχυτικά θεμέλια της σύγχρονης οικονομικής ακεραιότητας (Wahyuandari, 2025).

3.3. Τεχνικές και εργαλεία ανίχνευσης χρηματοοικονομικών απάτων

Για να εντοπίσουν οικονομικές απάτες, οι εγκληματολογικοί λογιστές χρειάζονται ένα μείγμα

αναλυτικών, τεχνολογικών και ερευνητικών μεθόδων που θα τους βοηθήσουν να εντοπίσουν προβλήματα που ήταν σκόπιμα κρυμμένα στα χρηματοοικονομικά συστήματα. Οι σύγχρονες εγκληματολογικές μέθοδοι χρησιμοποιούν σύνθετες αναλύσεις δεδομένων, στατιστική μοντελοποίηση και ψηφιακές μεθόδους για να εντοπίσουν προβλήματα σε τεράστια σύνολα δεδομένων και αυτό διαφέρει από τις παραδοσιακές μεθόδους ελέγχου, οι οποίες συχνά χρησιμοποιούν δειγματοληψία και τακτικούς ελέγχους συμμόρφωσης. Η οικονομική απάτη γίνεται πιο περίπλοκη, η χρήση αυτών των τεχνικών έχει καταστεί απαραίτητη για τη βελτίωση της ακρίβειας ανίχνευσης και τη μείωση των πιθανοτήτων μη ανίχνευσης της χειραγώγησης (Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022; Saha et al., 2025).

Ο νόμος του Benford είναι ένα βασικό εργαλείο στην εγκληματολογική έρευνα, που προβλέπει πόσο συχνά θα εμφανίζεται κάθε ψηφίο σε φυσικά δεδομένα. Εάν η κατανομή είναι πολύ διαφορετική από αυτήν που θα έπρεπε, θα μπορούσε να σημαίνει ότι δημιουργήθηκαν καταχωρίσεις, χειραγωγήθηκαν έσοδα ή ότι τα στατιστικά στοιχεία δαπανών παρουσιάστηκαν λανθασμένα. Οι Busta και Weinberg (1998) και Nigrini (2012) δείχνουν ότι ο Νόμος του Benford είναι ένας καλός τρόπος για να εντοπίσετε πράγματα στην πρώτη γραμμή, ειδικά όταν χρησιμοποιείται με νευρωνικά δίκτυα ή αυτοματοποιημένες μεθόδους ελέγχου δεδομένων. Η δύναμή του έγκειται στο ότι μπορεί να εντοπίσει προβλήματα ακόμη και όταν οι απατεώνες προσπαθούν να κρύψουν αριθμητικά μοτίβα.

Οι μέθοδοι που βασίζονται στη μηχανική μάθηση και την τεχνητή νοημοσύνη είναι επίσης αρκετά σημαντικές. Οι Aros et al. (2024) λένε ότι οι αλγόριθμοι εποπτευόμενης μάθησης (όπως τα δέντρα αποφάσεων, τα τυχαία δάση και η λογιστική παλινδρόμηση) χρησιμοποιούν προηγούμενα μοτίβα για να καταλάβουν εάν οι συναλλαγές είναι πραγματικές ή ψεύτικες. Οι μη εποπτευόμενες μέθοδοι (όπως η ομαδοποίηση, η ανίχνευση ανωμαλιών και οι αυτόματοι κωδικοποιητές) βρίσκουν κρυφές ακραίες τιμές σε σύνολα δεδομένων που δεν έχουν ετικέτες. Τα μοντέλα αυτά λειτουργούν καλύτερα σε μέρη με πολλές συναλλαγές, όπως τράπεζες και ηλεκτρονικά καταστήματα, όπου οι τακτικοί έλεγχοι δεν μπορούν να ελέγξουν κάθε μία. Η μηχανική μάθηση βελτιώνει την ικανότητα πρόβλεψης βρίσκοντας μικρούς συνδέσμους ή παράξενους συνδυασμούς χαρακτηριστικών που υποδηλώνουν ότι κάποιος προσπαθεί να διαπράξει απάτη. Πολλοί άνθρωποι χρησιμοποιούν επίσης ανάλυση αριθμοδεικτών και ανάλυση τάσεων. Οι εγκληματολογικοί εμπειρογνώμονες εξετάζουν τους δείκτες ρευστότητας, κερδοφορίας, μόχλευσης και αποδοτικότητας για να εντοπίσουν παρατυπίες που διαφέρουν από τον τρόπο με τον οποίο η εταιρεία τα έχει καταφέρει στο παρελθόν ή από τον τρόπο με τον

οποίο τα πάει συνήθως ο κλάδος (Simeunovic, Grubor, & Ristic, 2016). Οι ξαφνικές αλλαγές, συμπεριλαμβανομένων των ανεξήγητων αιχμών κερδών, της πτώσης των ταμειακών ροών ή των επιπέδων χρέους που δεν ταιριάζουν, θα μπορούσαν να σηματοδοτούν ότι κάποιος χειραγωγεί τις οικονομικές καταστάσεις, διαχειρίζεται κέρδη ή κλέβει περιουσιακά στοιχεία. Η ψηφιακή εγκληματολογία γίνεται όλο και πιο σημαντική καθώς όλο και περισσότερες εταιρικές δραστηριότητες γίνονται ψηφιακές. Αυτό περιλαμβάνει την ανάκτηση χαμένων αρχείων, τη λήψη μεταδεδομένων, την παρακολούθηση ηλεκτρονικών αλληλεπιδράσεων και τη δημιουργία ψηφιακών διαδρομών συναλλαγών (Wahyuandari, 2025). Τέτοιες μέθοδοι αποκαλύπτουν κρυφές ενέργειες, όπως μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση, ψευδείς καταχωρίσεις ή παράνομες μεταφορές. Τα εργαλεία που βοηθούν στη συμμόρφωση, όπως η ανάλυση κόκκινων σημαιών, εξακολουθούν να είναι πολύ σημαντικά για την εύρεση απάτης. Το ISA 240 παραθέτει διάφορα σημάδια, όπως παράκαμψη ελέγχων, παράξενες καταχωρίσεις ημερολογίου, γρήγορη αύξηση εισοδήματος ή κακές δομές διακυβέρνησης (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022) και αυτά τα προειδοποιητικά σημάδια βοηθούν τους εγκληματολογικούς λογιστές να εντοπίσουν τομείς που είναι πιο πιθανό να εμπλακούν σε απάτη και χρειάζονται περισσότερο έλεγχο.

Έτσι, οι συμπεριφορικές και εγκληματολογικές προσεγγίσεις, όπως το Τρίγωνο της Απάτης του Cressey, βοηθούν στην εύρεση των αιτιών πίσω από την απάτη, οι οποίες περιλαμβάνουν την πίεση, την ευκαιρία και την ορθολογικοποίηση (Tickner & Button, 2021). Οι συνεντεύξεις, οι έλεγχοι ιστορικού και οι αξιολογήσεις των συμπεριφορικών προτύπων είναι χρήσιμες, καθώς δείχνουν προειδοποιητικές σημαίες που δεν σχετίζονται με χρήματα. Τα εργαλεία αυτά συνεργάζονται για να δημιουργήσουν ένα ολοκληρωμένο σύστημα ανίχνευσης απάτης που συνδυάζει την αριθμητική ανάλυση, την ψηφιακή έρευνα και την ανάλυση συμπεριφοράς. Χρησιμοποιώντας αυτά τα εργαλεία, μια επιχείρηση μπορεί να εντοπίσει καλύτερα την απάτη νωρίς, γεγονός που μειώνει τις οικονομικές απώλειες και βελτιώνει την ακεραιότητα της συνολικής διακυβέρνησης.

3.4. Ο ρόλος του εγκληματολογικού λογιστή (forensic accountant)

Στον σημερινό οικονομικό κόσμο, ο εγκληματολογικός λογιστής είναι πολύ σημαντικός επειδή χρησιμοποιεί τις λογιστικές του γνώσεις, τις ερευνητικές του δεξιότητες και τα αναλυτικά του εργαλεία για να εντοπίσει, να σταματήσει και να αντιμετωπίσει οικονομικές αδικίες. Οι εγκληματολογικοί λογιστές εργάζονται σε ένα ερευνητικό και συχνά νομικό περιβάλλον, σε

αντίθεση με τους συμβατικούς ελεγκτές. Δεν ελέγχουν μόνο οικονομικές πληροφορίες. Αναζητούν επίσης ψέματα, συνδυάζουν γεγονότα και καταλαβαίνουν γιατί τα πράγματα πήγαν στραβά (Oyedokun, 2015). Η εργασία τους βοηθά σε αγωγές, κανονιστικές έρευνες, εταιρική διακυβέρνηση και προσπάθειες μείωσης του κινδύνου απάτης.

Μία από τις κύριες εργασίες των εγκληματολογικών λογιστών είναι να εξετάζουν την απάτη με μεγάλη λεπτομέρεια. Αυτό συνεπάγεται τον έλεγχο οικονομικών εγγράφων, τον εντοπισμό αμφίβολων συναλλαγών και την παρακολούθηση της κίνησης των κεφαλαίων μέσω περίπλοκων πλαισίων, διασχίζοντας περιστασιακά άλλες δικαιοδοσίες. Οι εγκληματολογικοί λογιστές χρησιμοποιούν μια σειρά από αναλυτικά εργαλεία για να εξετάσουν αποδεικτικά στοιχεία. Αυτά τα εργαλεία περιλαμβάνουν τον έλεγχο του Νόμου του Benford, την ανίχνευση ανωμαλιών και την ψηφιακή εγκληματολογική εξαγωγή (Nigrini, 2012; Busta & Weinberg, 1998). Στόχος τους δεν είναι μόνο να διαπιστώσουν εάν έχει συμβεί απάτη, αλλά και να καταλάβουν πώς συνέβη, ποιος ωφελήθηκε και ποια εσωτερικά μέτρα απέτυχαν.

Μια άλλη σημαντική δουλειά είναι να σταματήσουν την απάτη και να καταλάβουν πόσο επικίνδυνο είναι κάτι. Οι εγκληματολογικοί λογιστές βοηθούν τις επιχειρήσεις να ενισχύσουν τους εσωτερικούς τους ελέγχους, να βελτιώσουν τα συστήματα διακυβέρνησής τους και να μειώσουν την πιθανότητα απάτης στις κουλτούρες τους (Desi, Akintoye, & Aguguom, 2023). Συνεργάζονται στενά με τους εσωτερικούς ελεγκτές για να κάνουν αξιολογήσεις βάσει κινδύνου και να εντοπίσουν αδυναμίες στις οικονομικές διαδικασίες (Bonrath & Eulerich, 2024), καθώς οι επιχειρήσεις μεταφέρουν όλο και περισσότερο το έργο τους στο διαδίκτυο, αυτή η λειτουργία ως προστάτης έχει γίνει ακόμη πιο ζωτικής σημασίας, επειδή είναι πιο πιθανό να πέσουν θύματα απάτης μέσω κυβερνοασφάλειας (Wahyuandari, 2025).

Οι εγκληματολογικοί λογιστές βοηθούν επίσης σε νομικές υποθέσεις γράφοντας εκθέσεις εμπειρογνομόνων, παρέχοντας αποδεικτικά στοιχεία και καταθέτοντας στο δικαστήριο. Για να είναι έγκυρες οι αναλύσεις τους στο δικαστήριο, πρέπει να πληρούν αυστηρά πρότυπα αξιοπιστίας, αντικειμενικότητας και ανεξαρτησίας (Guellim et al., 2024). Κατά τη διάρκεια ερευνών για εταιρικές παραβάσεις, φοροδιαφυγή, ξέπλυμα χρήματος ή απάτη σε οικονομικές καταστάσεις, συνήθως συνεργάζονται με την αστυνομία, κυβερνητικές υπηρεσίες και δικηγόρους.

Η δουλειά του εγκληματολογικού λογιστή γίνεται ακόμη καλύτερη με τη χρήση εργαλείων αιχμής όπως η μηχανική μάθηση, η προγνωστική μοντελοποίηση και η παρακολούθηση δεδομένων σε πραγματικό χρόνο. Οι μέθοδοι αυτές τους διευκολύνουν να εντοπίζουν μικρά

προβλήματα σε τεράστια σύνολα δεδομένων (Aros et al., 2024). Οι εγκληματολογικοί λογιστές συνεργάζονται όλο και περισσότερο με επιστήμονες δεδομένων και ειδικούς πληροφορικής για να σχηματίσουν ομάδες που μπορούν να αντιμετωπίσουν τις πολυπλοκότητες του σύγχρονου οικονομικού εγκλήματος. Οι εγκληματολογικοί λογιστές βοηθούν στην εταιρική διακυβέρνηση και διασφαλίζουν ότι οι επιχειρήσεις ενεργούν ηθικά. Οι γνώσεις τους βοηθούν τις εταιρείες να κατανοήσουν τις συμπεριφορικές διαστάσεις της απάτης, καλύπτοντας τις πιέσεις, τις ευκαιρίες και τις δικαιολογήσεις που περιγράφονται στο Τρίγωνο της Απάτης του Cressey (Tickner & Button, 2021). Πρόσφατα περιστατικά απάτης, όπως η Wirecard, δείχνουν πόσο σημαντικό είναι να υπάρχουν ανεξάρτητοι εγκληματολογικοί λογιστές για να εμποδίζουν τους παραβάτες να κρύβουν τις πράξεις τους και να διασφαλίζουν ότι τηρούνται οι κανόνες (Jo et al., 2021; Löw & Heyd, 2024). Επομένως, ο εγκληματολόγος λογιστής είναι ένας σημαντικός τρόπος για να διατηρείται η οικονομική ακεραιότητα ασφαλής. Χρησιμοποιεί τις τεχνικές του δεξιότητες, την ερευνητική του κρίση και την ηθική του υποχρέωση για να προστατεύει τις επιχειρήσεις και τα ενδιαφερόμενα μέρη από οικονομικές αδικίες (Saha et al., 2025).

3.5. Επαγγελματικά πρότυπα, δεοντολογία και νομικό πλαίσιο

Η πρακτική της εγκληματολογικής λογιστικής λειτουργεί μέσα σε ένα σύνθετο σύστημα επαγγελματικών προτύπων, ηθικών υποχρεώσεων και νομικών απαιτήσεων που συλλογικά διασφαλίζουν την ακεραιότητα, την αξιοπιστία και την παραδεκτότητα των ερευνητικών ευρημάτων. Καθώς οι εγκληματολογικοί λογιστές συμβάλλουν ολοένα και περισσότερο στην ανίχνευση απάτης, στην υποστήριξη δικαστικών διαφορών και στην κανονιστική εποπτεία, η τήρηση ισχυρών δεοντολογικών πλαισίων και επαγγελματικών κατευθυντήριων γραμμών καθίσταται απαραίτητη. Αυτά τα πρότυπα όχι μόνο προστατεύουν το δημόσιο συμφέρον, αλλά και ενισχύουν την αξιοπιστία της εγκληματολογικής εργασίας, ειδικά σε περιπτώσεις όπου φέρονται να περιλαμβάνεται οικονομική χειραγώγηση, απόκρυψη και οργανωτική κακοδιοίκηση (Guellim et al., 2024).

Μια κεντρική βάση για τους εγκληματολογικούς και ελεγκτικούς επαγγελματίες παρέχεται από τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISA), και ιδιαίτερα το ISA 240, το οποίο περιγράφει τις ευθύνες του ελεγκτή σχετικά με την απάτη. Αν και έχει σχεδιαστεί κυρίως για ελεγκτές, το ISA 240 παίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των εγκληματολογικών πρακτικών, εντοπίζοντας κόκκινες σημαίες, δίνοντας έμφαση στον επαγγελματικό σκεπτικισμό και ορίζοντας τις προσδοκίες σχετικά με την αξιολόγηση του κινδύνου απάτης (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin,

2022). Οι αρχές αυτές είναι κρίσιμες για τους εγκληματολογικούς λογιστές, οι οποίοι βασίζονται στον ερευνητικό σκεπτικισμό και στη συλλογιστική που βασίζεται σε στοιχεία κατά την αξιολόγηση χειριστικών μοτίβων, ασυνήθιστων συναλλαγών και πιθανής παράκαμψης των ελέγχων από τη διοίκηση.

Τα ηθικά πρότυπα αποτελούν έναν δεύτερο πυλώνα του επαγγελματικού πλαισίου. Οι εγκληματολογικοί λογιστές πρέπει να επιδεικνύουν ανεξαρτησία, ακεραιότητα, αντικειμενικότητα και εμπιστευτικότητα - βασικές αρχές που τονίζονται σε όλη τη βιβλιογραφία (Desi, Akintoye & Agugum, 2023; Lakshmi & Ganesh, 2016). Η ανεξαρτησία είναι ιδιαίτερα ζωτικής σημασίας σε δικαστικές διαμάχες ή ερευνητικές υποθέσεις, όπου η προκατάληψη ή οι συγκρούσεις συμφερόντων μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο την αξιοπιστία των ευρημάτων. Η εμπιστευτικότητα είναι εξίσου κρίσιμη δεδομένης της ευαισθησίας των οικονομικών δεδομένων, των πληροφοριών των καταγγελλόντων και της εταιρικής νοημοσύνης. Οι ηθικές παραβιάσεις όχι μόνο υπονομεύουν την επαγγελματική αξιοπιστία, αλλά μπορούν επίσης να μολύνουν τις νομικές διαδικασίες, εκθέτοντας οργανισμούς και επαγγελματίες σε σημαντικούς κινδύνους.

Το νομικό πλαίσιο που διέπει τη εγκληματολογική λογιστική ποικίλλει μεταξύ των δικαιοδοσιών, αλλά συνήθως περιλαμβάνει το εταιρικό δίκαιο, τους κανονισμούς χρηματοοικονομικής αναφοράς, τους νόμους κατά της απάτης και τη νομοθεσία για το ψηφιακό έγκλημα. Οι εγκληματολογικοί λογιστές συχνά δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο κανονιστικών ερευνών, αντιμετωπίζοντας ζητήματα όπως η απάτη στις οικονομικές καταστάσεις, η υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων και οι πρακτικές διαφθοράς. Υποθέσεις απάτης υψηλού προφίλ, όπως η Wirecard, καταδεικνύουν τις συνέπειες της ανεπαρκούς κανονιστικής εποπτείας και υπογραμμίζουν τη σημασία της ενσωμάτωσης της εγκληματολογικής εμπειρογνομοσύνης τόσο στην εταιρική διακυβέρνηση όσο και στη δημόσια εποπτεία (Jo et al., 2021; Löw & Heyd, 2024). Τα νομικά πλαίσια υπαγορεύουν επίσης την παραδεκτότητα των εγκληματολογικών αποδεικτικών στοιχείων, απαιτώντας σχολαστική τεκμηρίωση, διαδικασίες αλυσίδας φύλαξης και επιστημονικά δικαιολογημένες μεθοδολογίες (Oyedokun, 2015).

Επιπλέον, οι επαγγελματίες της εγκληματολογίας βασίζονται όλο και περισσότερο σε προηγμένες τεχνολογίες - μηχανική μάθηση, ψηφιακή εγκληματολογία και αναλυτικά στοιχεία του Benford's Law - των οποίων η χρήση πρέπει να συμμορφώνεται με τις νομικές απαιτήσεις σχετικά με το απόρρητο των δεδομένων, τα ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία και την αλγοριθμική διαφάνεια (Aros et al., 2024; Nigrini, 2012; Busta & Weinberg, 1998). Καθώς οι

οργανισμοί ψηφιοποιούν τις δραστηριότητές τους, οι εγκληματολογικοί λογιστές πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι τεχνικές έρευνας ακολουθούν τους κανονισμούς προστασίας δεδομένων και ότι τα εξαγόμενα αποδεικτικά στοιχεία παραμένουν παραδεκτά στο δικαστήριο. Τα επαγγελματικά πρότυπα τονίζουν επίσης τη σημασία της συνεχούς εκπαίδευσης και της διεπιστημονικής συνεργασίας. Δεδομένης της εξελισσόμενης φύσης του οικονομικού εγκλήματος, οι εγκληματολογικοί λογιστές πρέπει να διατηρούν την ικανότητά τους στην ανάλυση δεδομένων, στις τεχνικές κυβερνοαπάτης, στις κανονιστικές εξελίξεις και στην εγκληματολογική θεωρία, συμπεριλαμβανομένων πλαισίων συμπεριφοράς όπως το Τρίγωνο της Απάτης (Tickner & Button, 2021). Επίσης, τα πρότυπα εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου τέμνονται με την εγκληματολογική πρακτική για την ενίσχυση της πρόληψης της απάτης. Τα ευρήματα των Bonrath και Eulerich (2024) δείχνουν ότι οι λειτουργίες εσωτερικού ελέγχου διαδραματίζουν αναπόσπαστο ρόλο στην έγκαιρη ανίχνευση απάτης και το έργο τους συμπληρώνει τις εγκληματολογικές έρευνες. Ομοίως, ο προληπτικός ρόλος του εγκληματολογικού ελέγχου στη μείωση της εταιρικής κακοδιοίκησης επισημαίνεται από τους Wahyuandari (2025) και Saha et al. (2025). Συνοψίζοντας, τα επαγγελματικά πρότυπα, οι ηθικές αρχές και τα νομικά πλαίσια που διέπουν την εγκληματολογική λογιστική σχηματίζουν μια ολοκληρωμένη δομή που διασφαλίζει την λογοδοσία, ενισχύει την εμπιστοσύνη του κοινού και υποστηρίζει την αποτελεσματική ανίχνευση και δίωξη της οικονομικής απάτης.

Κεφάλαιο 4: Είδη και Μηχανισμοί Χρηματοοικονομικών Απατών

4.1. Ορισμός και χαρακτηριστικά της χρηματοοικονομικής απάτης

Η οικονομική απάτη αφορά το γεγονός στο οποίο κάποιος ψεύδεται, παραποιεί ή αλλάζει οικονομικά στοιχεία σκόπιμα για να ωφελήσει τον εαυτό του ή την επιχείρησή του. Περιλαμβάνει πολλές παράνομες δραστηριότητες, όπως ψέματα σε λογιστικά αρχεία, κλοπή περιουσιακών στοιχείων, απόκρυψη χρεών και παρουσίαση οικονομικών αποτελεσμάτων καλύτερα από ό,τι είναι στην πραγματικότητα. Η οικονομική απάτη παραβιάζει θεμελιωδώς τις αξίες της διαφάνειας, της αξιοπιστίας και της ηθικής ακεραιότητας, διαβρώνοντας την πίστη που έχουν οι επενδυτές, οι ρυθμιστικές αρχές και το κοινό στα συστήματα χρηματοοικονομικής αναφοράς (Desi, Akintoye & Agugom, 2023; Guellim et al., 2024).

Η πρόθεση είναι ένα βασικό χαρακτηριστικό της οικονομικής απάτης. Η απάτη διαφέρει από τα ακούσια λάθη επειδή περιλαμβάνει σχεδιασμένες πράξεις που αποσκοπούν στην εξαπάτηση των ενδιαφερομένων μερών ή στην εκμετάλλευση ελαττωμάτων στα εσωτερικά συστήματα. Αυτή η σκόπιμη πτυχή αντιστοιχεί στα στοιχεία του Τριγώνου της Απάτης του Cressy - πίεση, ευκαιρία και ορθολογισμός - τα οποία διευκρινίζουν τους λόγους για τους οποίους τα άτομα συμμετέχουν σε δόλια συμπεριφορά (Tickner & Button, 2021). Οι πιέσεις μπορεί να προέρχονται από οικονομικά κίνητρα ή προσδοκίες απόδοσης, αλλά οι ευκαιρίες αναδύονται όταν οι εσωτερικοί έλεγχοι είναι ελλιπείς ή παρακάμπτονται εύκολα. Η ορθολογικοποίηση επιτρέπει σε άτομα που κάνουν κακά πράγματα να λένε ότι αυτό που έκαναν ήταν εντάξει ή μόνο για μικρό χρονικό διάστημα. Η οικονομική απάτη ορίζεται επίσης από τις στρατηγικές απόκρυψης, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν παραποιημένα έγγραφα, τροποποιημένα ηλεκτρονικά αρχεία ή περίπλοκες δομές συναλλαγών που συγκαλύπτουν υποκείμενη κακή συμπεριφορά. Υποθέσεις υψηλού προφίλ όπως η Wirecard δείχνουν πώς οι προηγμένες τεχνικές απόκρυψης, συμπεριλαμβανομένων των πλαστών εσόδων, των εικονικών εταιρειών και των ψευδών υπολοίπων, μπορούν να περάσουν απαρατήρητες για χρόνια, ακόμη και σε ρυθμιζόμενα περιβάλλοντα (Jo et al., 2021; Löw & Heyd, 2024).

Ένα άλλο σημαντικό χαρακτηριστικό είναι η χρήση της τεχνολογίας για τη διεξαγωγή ή την απόκρυψη απάτης. Τα ψηφιακά συστήματα περιλαμβάνουν αδυναμίες που επιτρέπουν σε οποιονδήποτε να εισέλθει σε αυτά χωρίς άδεια, να αλλάξει δεδομένα, ακόμη και να επινοήσει αυτόματα πράγματα. Οι εγκληματολογικοί λογιστές μπορούν να χρησιμοποιήσουν προηγμένα

εργαλεία όπως η ανάλυση του νόμου του Benford, αλγόριθμοι μηχανικής μάθησης και προσεγγίσεις ανίχνευσης ανωμαλιών για να επωφεληθούν από τα ψηφιακά αποτυπώματα που αφήνουν αυτά τα συστήματα (Nigrini, 2012; Aros et al., 2024; Busta & Weinberg, 1998). Η οικονομική απάτη συχνά συνεπάγεται παραβιάσεις των εσωτερικών ελέγχων και των προτύπων εταιρικής διακυβέρνησης. Η αδύναμη παρακολούθηση, ο ανεπαρκής διαχωρισμός ρόλων και τα επιτρεπτικά περιβάλλοντα συμμόρφωσης επιτρέπουν στους εγκληματίες να αλλάζουν μητρώα, να παρακάμπτουν τους ελέγχους ή να παρακάμπτουν τις διαδικασίες αδειοδότησης (Bonrath & Eulerich, 2024). Η απάτη μπορεί να διαπραχθεί από μεμονωμένους υπαλλήλους, ομάδες που συνεργάζονται ή στελέχη υψηλού επιπέδου που εκμεταλλεύονται την εξουσία, την πρόσβαση και την επιρροή τους. Επομένως, η οικονομική απάτη έχει πολλές επιπτώσεις στην οικονομία και στις επιχειρήσεις. Διαταράσσει τα σήματα της αγοράς, βλάπτει τη φήμη των επιχειρήσεων, μειώνει την εμπιστοσύνη των επενδυτών και θα μπορούσε να προκαλέσει οικονομική κατάρρευση ή κυβερνητική δράση (Simeunovic, Grubor & Ristic, 2016). Η απάτη γίνεται όλο και πιο περίπλοκη και αλλάζει συνεχώς, με αποτέλεσμα να διαπιστώνεται ότι εξαρτάται όλο και περισσότερο από τις μεθόδους εγκληματολογικής λογιστικής και τις αναλύσεις που βασίζονται στην τεχνολογία (Wahyuandari, 2025; Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022).

4.2. Εσωτερικές απάτες (π.χ. υπεξαιρέσεις, ψευδή τιμολόγια, λογιστικοί χειρισμοί)

Η εσωτερική απάτη είναι όταν άτομα εντός ενός οργανισμού, συμπεριλαμβανομένων υπαλλήλων, διευθυντών ή στελεχών, χρησιμοποιούν την πρόσβαση, την εξουσία ή τη γνώση τους σχετικά με τις εσωτερικές διαδικασίες για δικό τους όφελος. Είναι ένας από τους πιο συνηθισμένους και επιβλαβείς τύπους οικονομικής απάτης, επειδή τα εσωτερικά άτομα βρίσκονται σε μοναδική θέση να εκμεταλλευτούν τις αδυναμίες του συστήματος, να παρακάμψουν τους ελέγχους και να κρύψουν τι κάνουν (Bonrath & Eulerich, 2024; Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022).

Η κλοπή χρημάτων από την ίδια σας την εταιρεία είναι ένας από τους πιο συνηθισμένους τύπους εσωτερικής απάτης. Άτομα που υποτίθεται ότι φροντίζουν για περιουσιακά στοιχεία, όπως μετρητά, εμπορεύματα ή εταιρικούς πόρους, τα παίρνουν χωρίς άδεια. Τα άτομα που διαπράττουν εγκλήματα συνήθως αλλάζουν λογιστικές εγγραφές, αναβάλλουν συμφωνίες ή δίνουν λανθασμένα υπόλοιπα για να καλύψουν αυτό που κάνουν. Η επιτυχία της ανίχνευσης εξαρτάται συνήθως από την ποιότητα των εσωτερικών ελέγχων και τον διαχωρισμό των ρόλων,

καθώς η υπεξείρεση μπορεί να συμβεί σε διάφορα επίπεδα μιας εταιρείας (Bonrath & Eulerich, 2024; Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022).

Η δημιουργία ψεύτικων προμηθευτών, η αποστολή τιμολογίων με πάρα πολλά χρήματα, η πραγματοποίηση διπλών πληρωμών ή η πληρωμή για αγαθά και υπηρεσίες που δεν παραδόθηκαν ποτέ είναι όλα παραδείγματα συστημάτων ψευδούς τιμολόγησης. Άτομα που έχουν την εξουσία να αγοράζουν πράγματα ή να παρακολουθούν τα χρήματα μπορούν να αλλάξουν τις βάσεις δεδομένων των προμηθευτών ή να ξεκινήσουν συναλλαγές που δεν επιτρέπονται. Αυτά τα συστήματα εκμεταλλεύονται τα ελαττώματα στη διαδικασία έγκρισης και την έλλειψη κατάλληλων διαδικασιών αναθεώρησης. Μοντέλα για μηχανική μάθηση και ανίχνευση ανωμαλιών έχουν καταφέρει να εντοπίσουν τέτοιου είδους προβλήματα εξετάζοντας τα πρότυπα πληρωμών και τις σχέσεις με τους προμηθευτές (Aros et al., 2024).

Η χειραγώγηση της λογιστικής είναι ένας από τους πιο προηγμένους τύπους εσωτερικής απάτης και αυτό θα μπορούσε να σημαίνει διόγκωση των εσόδων, αναγνώριση χρημάτων πολύ νωρίς, αναβολή εξόδων, διεξαγωγή εργασιών εκτός βιβλίων ή απόκρυψη χρεών. Τα ανώτερα στελέχη ενδέχεται να χρησιμοποιήσουν αυτά τα πράγματα για να επιτύχουν στόχους απόδοσης, να κερδίσουν χρήματα ή να αλλάξουν την τιμή των μετοχών. Το περιστατικό της Wirecard δείχνει πώς οι ηγέτες μπορούν να συνεργαστούν για να διαπράξουν απάτη που παρακάμπτει τόσο τους εσωτερικούς ελέγχους όσο και τους εξωτερικούς ελέγχους, χρησιμοποιώντας πλαστά δεδομένα και περίπλοκες υπεράκτιες δομές (Jo et al., 2021; Löw & Heyd, 2024). Οι επαγγελματίες της εγκληματολογίας χρησιμοποιούν αναλυτικά εργαλεία όπως ο νόμος του Benford και η ανάλυση αναλογιών για να βρουν μοτίβα που υποδηλώνουν χειραγώγηση (Nigrini, 2012; Busta & Weinberg, 1998).

Η εσωτερική απάτη ακμάζει σε περιβάλλοντα που χαρακτηρίζονται από ανεπαρκή έλεγχο, αδύναμη διακυβέρνηση ή έλλειψη ηθικής κουλτούρας. Το Τρίγωνο της Απάτης του Cressey εξηγεί πώς οι εσωτερικές πιέσεις, οι αντιληπτές ευκαιρίες και η συλλογιστική μπορούν να κάνουν τους ανθρώπους να εκμεταλλευτούν τις ελλείψεις σε μια εταιρεία (Tickner & Button, 2021). Η ενίσχυση των εσωτερικών ελέγχων, η καθιέρωση συνεχούς ελέγχου και η ενσωμάτωση των εγκληματολογικών μεθοδολογιών στις διαδικασίες παρακολούθησης μειώνουν σημαντικά την πιθανότητα εσωτερικής απάτης (Wahyuandari, 2025; Saha et al., 2025).

4.3. Εξωτερικές απάτες

Η εξωτερική απάτη ορίζεται ως η τέλεση δόλιων ενεργειών από άτομα ή ομάδες εκτός μιας εταιρείας προκειμένου να εκμεταλλευτούν κενά στα συστήματα, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ή τους κανονισμούς της εταιρείας για παράνομο οικονομικό όφελος. Η εξωτερική απάτη διαφέρει από την εσωτερική απάτη επειδή συνήθως περιλαμβάνει περίπλοκες συναλλαγές μεταξύ χωρών, μεσάζοντες τρίτων και προηγμένους τρόπους απόκρυψης της απάτης γεγονός που δυσχεραίνει τη λειτουργία των τυπικών μεθόδων ελέγχου (Desi, Akintoye, & Agugom, 2023). Το ξέπλυμα χρήματος, η φοροδιαφυγή και η επενδυτική απάτη είναι όλοι συνηθισμένοι τύποι εξωτερικής απάτης που μπορούν να βλάψουν σοβαρά την ακεραιότητα, τη χρηματοοικονομική σταθερότητα και την εμπιστοσύνη του κοινού μιας εταιρείας.

Ένας από τους πιο συνηθισμένους τύπους εξωτερικής οικονομικής απάτης είναι το ξέπλυμα χρήματος. Αυτό συμβαίνει όταν οι άνθρωποι αποκρύπτουν την παράνομη προέλευση κεφαλαίων, παρουσιάζοντάς τα ως προϊόν νόμιμης δραστηριότητας μέσω μιας σειράς συναλλαγών. Τα εγκληματικά δίκτυα αξιοποιούν συχνά τραπεζικά ιδρύματα, εικονικές εταιρείες και διεθνή εμπορικά συστήματα για να εισέλθουν παράνομα χρήματα στη νόμιμη οικονομία. Η αυξανόμενη χρήση της τεχνολογίας στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχει διευκολύνει τους εγκληματίες να νομιμοποιούν χρήματα μέσω κρυπτονομισμάτων, ηλεκτρονικών συστημάτων πληρωμών και περίπλοκων χρηματοοικονομικών εργαλείων. Το γεγονός αυτό δυσχεραίνει σημαντικά το έργο των ελεγκτών και των ρυθμιστικών αρχών (Saha et al., 2025). Οι παραδοσιακοί έλεγχοι που βασίζονται στη συμμόρφωση συχνά παραβλέπουν τα σχέδια νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, επειδή εξαρτώνται από δειγματοληπτικές δοκιμές και ιστορικά δεδομένα. Αυτό υπογραμμίζει την ανάγκη για εργαλεία εγκληματολογικής λογιστικής που μπορούν να παρακολουθούν τις ροές συναλλαγών και να εντοπίζουν ασυνήθιστα μοτίβα (Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022).

Η φοροδιαφυγή είναι ένας άλλος σημαντικός τύπος εξωτερικής απάτης. Συμβαίνει όταν άτομα ή επιχειρήσεις σκόπιμα υποεκτιμούν το εισόδημά τους, διογκώνουν το κόστος τους ή μεταφέρουν κέρδη μεταξύ χωρών για να αποφύγουν την πληρωμή φόρων. Χρησιμοποιώντας τεχνικές όπως η χειραγώγηση των τιμών μεταβίβασης, η χρήση υπεράκτιων εταιρειών και η έκδοση πλαστών τιμολογίων, οι εγκληματίες μπορούν να εκμεταλλευτούν τα κενά στη ρύθμιση και την επιβολή του νόμου. Από εγκληματολογικής άποψης, τα σχέδια φοροδιαφυγής συχνά εμφανίζουν αναγνωρίσιμους δείκτες σε χρηματοοικονομικούς δείκτες, ανωμαλίες στις ταμειακές ροές και αναντιστοιχίες μεταξύ των δηλωμένων κερδών και της πραγματικής

οικονομικής δραστηριότητας. Οι προηγμένες προσεγγίσεις ανάλυσης δεδομένων και μηχανικής μάθησης χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο για τον εντοπισμό φορολογουμένων υψηλού κινδύνου και ύποπτων προτύπων συναλλαγών, ενισχύοντας έτσι την αποτελεσματικότητα των εγκληματολογικών ερευνών (Aros et al., 2024; Simeunovic, Grubor, & Ristic, 2016).

Η επενδυτική απάτη περιλαμβάνει ποικίλες μορφές ανέντιμης συμπεριφοράς, όπως σχήματα Ponzi, χειραγώγηση της αγοράς, δόλιες οικονομικές αναφορές και παραπλανητικές πληροφορίες σχετικά με επενδυτικά αγαθά. Αυτά τα σχήματα συχνά κυνηγούν τους επενδυτές εκμεταλλευόμενοι την ασυμμετρία πληροφοριών και την εμπιστοσύνη, προσφέροντας αποδόσεις που είναι πολύ υψηλότερες από τις τυπικές χωρίς κίνδυνο. Σκάνδαλα υψηλού προφίλ σε εταιρείες, όπως η Wirecard, δείχνουν πώς εξωτερικοί άνθρωποι μπορεί να συνεργάζονται με εταιρικά στελέχη ή να αλλάζουν συστήματα αναφοράς για να ξεγελούν τις ρυθμιστικές αρχές και τους επενδυτές για μεγάλα χρονικά διαστήματα (Jo et al., 2021; Löw & Heyd, 2024). Αυτές οι ιστορίες δείχνουν ότι η απάτη από εξωτερικές πηγές συνήθως συνδέεται με προβλήματα διακυβέρνησης και κακά συστήματα εποπτείας.

Για να εντοπιστεί εξωτερική απάτη, πρέπει να χρησιμοποιηθεί μια ποικιλία μεθόδων, συμπεριλαμβανομένης της εγκληματολογικής λογιστικής, της τήρησης των κανόνων και της νέας τεχνολογίας. Οι εγκληματολογικοί εμπειρογνώμονες μπορούν να εξετάσουν ολόκληρες ομάδες συναλλαγών αντί μόνο δειγμάτων χάρη σε εργαλεία όπως ο Νόμος του Benford, αλγόριθμοι ανίχνευσης ανωμαλιών και συστήματα συνεχούς παρακολούθησης (Busta & Weinberg, 1998; Nigrini, 2012). Τα διεθνή κανονιστικά πλαίσια και τα πρότυπα ελέγχου, όπως το ISA 240, υπογραμμίζουν τη σημασία του επαγγελματικού σκεπτικισμού και των μεθοδολογιών που βασίζονται στον κίνδυνο για τον μετριασμό των κινδύνων απάτης που σχετίζονται με εξωτερικές οντότητες (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022).

Ουσιαστικά, η εξωτερική απάτη είναι ένα περίπλοκο και μεταβαλλόμενο πρόβλημα που υπερβαίνει τα όρια μιας επιχείρησης και καθιστά τις παραδοσιακές μεθόδους ελέγχου λιγότερο χρήσιμες. Οι εγκληματολογικές λογιστικές μέθοδοι, οι προηγμένες αναλύσεις και ο συντονισμός μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών σε διαφορετικές χώρες πρέπει να συνεργαστούν για να βελτιώσουν την ανίχνευση και να προστατεύσουν τα χρηματοπιστωτικά συστήματα από εξωτερικά σχήματα απάτης που γίνονται όλο και πιο περίπλοκα (Guellim et al., 2024; Wahyuandari, 2025).

4.4. Το «τρίγωνο της απάτης» (Cressey's Fraud Triangle)

Το Τρίγωνο Απάτης του Cressey είναι ένας από τους πιο σημαντικούς τρόπους για να κατανοήσουμε τι ωθεί τους ανθρώπους να διαπράττουν απάτη. Το μοντέλο, που δημιουργήθηκε από τον εγκληματολόγο Donald Cressey, λέει ότι η απάτη συμβαίνει όταν υπάρχουν τρία πράγματα: πίεση, ευκαιρία και ορθολογισμός. Αυτές οι πτυχές προσφέρουν μια συμπεριφορική λογική για το γιατί τα άτομα διαπράττουν δόλιες πράξεις και είναι αναπόσπαστο κομμάτι των σύγχρονων μεθοδολογιών πρόληψης της απάτης και εγκληματολογικής λογιστικής (Tickner & Button, 2021).

Η πίεση αναφέρεται στο κίνητρο που ωθεί ένα άτομο στη διάπραξη δόλιων πράξεων. Συνήθεις λόγοι άγχους είναι τα οικονομικά προβλήματα, οι παράλογοι στόχοι απόδοσης, το προσωπικό χρέος, ο εθισμός ή η ανάγκη διατήρησης κοινωνικής θέσης. Στον χώρο εργασίας, το άγχος μπορεί να προέρχεται από υψηλές προσδοκίες κερδών, προγράμματα αμοιβών που συνδέονται με μπόνους ή από τον φόβο απώλειας της εργασίας τους. Η έρευνα δείχνει ότι το οικονομικό άγχος που προκαλείται από ασταθείς οικονομίες και ανταγωνιστικές αγορές αυξάνει σημαντικά την πιθανότητα απάτης, ειδικά όταν η κουλτούρα μιας εταιρείας θέτει τα αποτελέσματα πάνω από την ηθική συμπεριφορά (Desi, Akintoye, & Agugum, 2023). Όταν οι ελεγκτές και οι εγκληματολογικοί λογιστές εξετάζουν τον κίνδυνο απάτης, εξετάζουν πράγματα όπως οι δομές κινήτρων, οι αμοιβές της διοίκησης και τα σημάδια οικονομικών προβλημάτων για να δουν πόση πίεση υπάρχει (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022).

Η ευκαιρία είναι ο περιστασιακός παράγοντας που καθιστά δυνατή την απάτη. Η απάτη καθίσταται εφικτή και δύσκολα ανιχνεύσιμη σε περιβάλλοντα όπου υφίστανται αδύναμοι εσωτερικοί έλεγχοι, ανεπαρκής διαχωρισμός ρόλων, κακή εποπτεία και αναποτελεσματικές δομές διακυβέρνησης. Η ψηφιακή αλλαγή και η τεχνολογική πολυπλοκότητα έχουν δημιουργήσει νέες ευκαιρίες καθιστώντας τα συστήματα πιο ευάλωτα, επιτρέποντας αυτοματοποιημένες συναλλαγές και καθιστώντας τις ροές δεδομένων λιγότερο σαφείς. Η εμπειρική έρευνα υπογραμμίζει ότι η ευκαιρία είναι συχνά το πιο διαχειρίσιμο στοιχείο του τριγώνου της απάτης, καθώς οι ισχυροί εσωτερικοί έλεγχοι και η συνεχής εποπτεία μειώνουν σημαντικά την εμφάνιση απάτης (Bonrath & Eulerich, 2024). Οι τεχνικές εγκληματολογικής λογιστικής, συμπεριλαμβανομένων των αναλύσεων δεδομένων και της παρακολούθησης συναλλαγών σε πραγματικό χρόνο, είναι απαραίτητες για τον εντοπισμό και την εξάλειψη των κενών ευκαιριών (Aros et al., 2024).

Η ορθολογικοποίηση είναι η νοητική διαδικασία που χρησιμοποιούν οι εγκληματίες για να

κατανοήσουν τις ανέντιμες πράξεις τους. Οι άνθρωποι μπορεί να πιστεύουν ότι αυτό που κάνουν είναι προσωρινό, αβλαβές, άξιο ή απαραίτητο για την προστασία της ομάδας. Η οργανωσιακή κουλτούρα, η ηγετική συμπεριφορά και οι ηθικοί κανόνες επηρεάζουν όλα τις δικαιολογήσεις. Τα περιβάλλοντα που αποδέχονται μικρές παραβιάσεις κανόνων ή έχουν έναν αδύναμο «τόνο στην κορυφή» καθιστούν πιο πιθανό οι άνθρωποι να προσπαθήσουν να δικαιολογήσουν την κακή συμπεριφορά (Tickner & Button, 2021). Οι εγκληματολογικές έρευνες συχνά αποκαλύπτουν αφηγήσεις γνωστικής δικαιολόγησης κατά τη διάρκεια συνεντεύξεων και αξιολογήσεων συμπεριφοράς, υπογραμμίζοντας τη σημασία της ηθικής εκπαίδευσης και των καναλιών καταγγελίας παρατυπιών (Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022).

Το Τρίγωνο της Απάτης του Cressey εξακολουθεί να είναι σημαντικό, αλλά νέα έρευνα δείχνει ότι δεν λειτουργεί καλά για την αντιμετώπιση περίπλοκων συστημάτων απάτης που χρησιμοποιούν τεχνολογία. Οι επικριτές λένε ότι το μοντέλο δεν δίνει αρκετό βάρος στην ομαδική απάτη, την οργανωσιακή εμπλοκή και την εξωτερική βοήθεια. Παρ' όλα αυτά, παραμένει ένα σημαντικό αναλυτικό πλαίσιο για τους ελεγκτές και τους εγκληματολογικούς λογιστές όταν συνδυάζεται με σύγχρονες μεθοδολογίες αξιολόγησης κινδύνου και τεχνικά εργαλεία (Saha et al., 2025). Η χρήση του τριγώνου απάτης αυξάνει τον επαγγελματικό σκεπτικισμό και βοηθά στις δομημένες αξιολογήσεις κινδύνου απάτης που ακολουθούν πρότυπα ελέγχου όπως το ISA 240 (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022).

Επομένως, το Τρίγωνο της Απάτης είναι ένα πλήρες συμπεριφορικό παράδειγμα για την εξήγηση του γιατί οι άνθρωποι διαπράττουν απάτη συνδέοντας τα κίνητρά τους, τις αδυναμίες του συστήματος και την ηθική τους συλλογιστική. Όταν χρησιμοποιείται με μεθόδους εγκληματολογικής λογιστικής και μεθόδους ανίχνευσης που βασίζονται σε δεδομένα, εξακολουθεί να αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο για την παύση, την εύρεση και τη μείωση του οικονομικού εγκλήματος στους σημερινούς χώρους εργασίας (Guellim et al., 2024; Wahyuandari, 2025).

4.5. Σύγχρονες τάσεις: κυβερνοαπάτες, τεχνητή νοημοσύνη και fraud analytics (ανάλυση απάτης)

Η γρήγορη μετάβαση στις ψηφιακές επιχειρήσεις και τα χρηματοοικονομικά συστήματα έχει αλλάξει ριζικά τον κόσμο της οικονομικής απάτης. Η εξέλιξη αυτή έχει οδηγήσει στην εμφάνιση νέων μορφών απάτης και έχει καταστήσει απαραίτητη τη χρήση σύγχρονων

αναλυτικών μεθόδων για τον εντοπισμό και την καταστολή της. Η κυβερνοαπάτη έχει γίνει μια από τις πιο σοβαρές προκλήσεις της εποχής μας. Χρησιμοποιεί συστήματα πληροφοριών, ψηφιακές πλατφόρμες πληρωμών και διασυνδεδεμένα δίκτυα για να αλλάξει οικονομικά δεδομένα, να κλέψει χρήματα και να αποκρύψει παράνομες δραστηριότητες. Καθώς όλο και περισσότερες επιχειρήσεις χρησιμοποιούν αυτοματοποιημένα λογιστικά συστήματα, cloud computing και ηλεκτρονικές συναλλαγές, οι απατεώνες έχουν περισσότερα σημεία για να επιτεθούν, γεγονός που δυσχεραίνει τη λειτουργία των παραδοσιακών συστημάτων ελέγχου και ελέγχου (Desi, Akintoye, & Agugum, 2023).

Η κυβερνοαπάτη περιλαμβάνει πολλά διαφορετικά πράγματα, όπως η εισβολή σε λογιστικά συστήματα, οι απόπειρες ηλεκτρονικού “phishing” (ηλεκτρονική εξαπάτηση), η είσοδος σε οικονομικές βάσεις δεδομένων χωρίς άδεια, η αλλαγή ψηφιακών αρχείων και οι μέθοδοι νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που χρησιμοποιούν υπολογιστές. Αυτές οι επιχειρήσεις εμφανίζονται συχνά σε διάφορες χώρες και απαιτούν προηγμένη τεχνολογική επάρκεια, καθιστώντας την ανίχνευση δύσκολη μέσω της παραδοσιακής δειγματοληψίας ελέγχου και των αξιολογήσεων που βασίζονται στη συμμόρφωση. Η βιβλιογραφία υπογραμμίζει ότι η κυβερνοαπάτη συχνά εκμεταλλεύεται τις ελλείψεις στους εσωτερικούς ελέγχους, τη διαχείριση πρόσβασης στο σύστημα και την παρακολούθηση σε πραγματικό χρόνο, υπογραμμίζοντας έτσι την ανάγκη για συνεχή και τεχνολογικά καθοδηγούμενα μοντέλα διασφάλισης (Bonrath & Eulerich, 2024). Το σκάνδαλο Wirecard και άλλες εταιρικές αποτυχίες υψηλού προφίλ δείχνουν πώς οι ψηφιακές υποδομές και οι πλατφόρμες τρίτων μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παραποίηση συναλλαγών και την απόκρυψη απάτης για μεγάλα χρονικά διαστήματα, όταν τα συστήματα εποπτείας δεν συμβαδίζουν με τις νέες τεχνολογίες (Jo et al., 2021; Löw & Heyd, 2024).

Για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων, η Τεχνητή Νοημοσύνη και η ανάλυση απάτης έχουν γίνει σημαντικά μέρη της σύγχρονης εγκληματολογικής λογιστικής και ελέγχου. Οι αλγόριθμοι μηχανικής μάθησης καθιστούν δυνατή την αυτόματη εξέταση τεράστιων όγκων δεδομένων συναλλαγών. Μέσω αυτής της διαδικασίας εντοπίζονται μοτίβα, ανωμαλίες και συσχετίσεις που ενδέχεται να υποδηλώνουν δόλια δραστηριότητα. Τα μοντέλα εποπτευόμενης μάθησης κατηγοριοποιούν τις συναλλαγές σύμφωνα με προηγούμενες περιπτώσεις απάτης, ενώ οι μη εποπτευόμενες μέθοδοι εντοπίζουν ανώμαλες παραλλαγές σε σύνολα δεδομένων που δεν έχουν προκαθορισμένες ταξινομήσεις. Αυτές οι στρατηγικές βελτιώνουν σημαντικά την ακρίβεια της ανίχνευσης απάτης, ειδικά σε μέρη όπου συμβαίνουν συχνά συναλλαγές, όπως οι

τραπεζικές συναλλαγές, το ηλεκτρονικό εμπόριο και οι ψηφιακές πληρωμές (Aros et al., 2024). Τα συστήματα που βασίζονται στην τεχνητή νοημοσύνη υποστηρίζουν συστήματα συνεχούς παρακολούθησης και έγκαιρης προειδοποίησης, κάτι που διαφέρει από τους παραδοσιακούς ελέγχους, οι οποίοι βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε περιοδικές αξιολογήσεις.

Η ανάλυση απάτης χρησιμοποιεί επίσης γνωστά εγκληματολογικά εργαλεία που εξακολουθούν να λειτουργούν σε ψηφιακά περιβάλλοντα, όπως ο νόμος του Benford, η ανάλυση αναλογιών και τα νευρωνικά δίκτυα. Ο νόμος του Benford έχει χρησιμοποιηθεί εκτενώς για τον εντοπισμό ανωμαλιών σε αριθμητικά σύνολα δεδομένων και έχει αποδειχθεί ωφέλιμος όταν ενσωματώνεται με αυτοματοποιημένα αναλυτικά εργαλεία και νευρωνικά δίκτυα για αξιολογήσεις μεγάλης κλίμακας (Busta & Weinberg, 1998; Nigrini, 2012). Οι εγκληματολογικοί λογιστές μπορούν να εξετάσουν ολόκληρα σύνολα δεδομένων αντί για μικρά δείγματα χρησιμοποιώντας αυτές τις τεχνολογίες. Αυτό καθιστά πιο πιθανό να βρουν κρυφούς χειρισμούς και συστηματικά σχήματα απάτης. Η ενσωμάτωση αυτών των αναλυτικών μεθόδων αντιστοιχεί στις σύγχρονες εγκληματολογικές πρακτικές που δίνουν προτεραιότητα στην έρευνα που βασίζεται σε αποδεικτικά στοιχεία και στην προληπτική αξιολόγηση κινδύνου (Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022).

Η αυξανόμενη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης και των αναλυτικών στοιχείων έχει αλλάξει τις θέσεις εργασίας των ελεγκτών και των εγκληματολογικών λογιστών. Πλέον, οι επαγγελματίες απαιτείται να έχουν δεξιότητες σε περισσότερους από έναν τομείς, όπως η λογιστική, η ανάλυση δεδομένων, τα συστήματα πληροφοριών και η επίγνωση του κυβερνοκινδύνου. Οι λειτουργίες εσωτερικού ελέγχου έχουν υιοθετήσει ιδιαίτερα την προηγμένη ανάλυση για την ενίσχυση της πρόληψης της απάτης, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελέγχου και τη διευκόλυνση των πλαισίων διακυβέρνησης μέσω δραστηριοτήτων διασφάλισης σε πραγματικό χρόνο (Bonrath & Eulerich, 2024). Τα πρότυπα ελέγχου, όπως το ISA 240, αναγνωρίζουν σταδιακά τη σημασία του επαγγελματικού σκεπτικισμού και την εφαρμογή προηγμένων αναλυτικών τεχνικών για τον μετριασμό των κινδύνων απάτης που σχετίζονται με περίπλοκα και τεχνολογικά καθοδηγούμενα περιβάλλοντα (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022).

Τα συστήματα ανίχνευσης απάτης που βασίζονται στην Τεχνητή Νοημοσύνη αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα, παρόλο που έχουν ορισμένα οφέλη. Τα προβλήματα με την ποιότητα των δεδομένων, την αλγοριθμική μεροληψία, την ερμηνευσιμότητα και την τήρηση των κανόνων εξακολουθούν να είναι προβλήματα που πρέπει να επιλυθούν. Επιπλέον, οι απατεώνες

αλλάζουν συνεχώς τις μεθόδους τους για να αποφύγουν να συλληφθούν, πράγμα που σημαίνει ότι τα μοντέλα πρέπει να βελτιώνονται συνεχώς και η επαγγελματική κρίση πρέπει να χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με την τεχνολογία (Saha et al., 2025; Wahyuandari, 2025). Ως αποτέλεσμα, οι σύγχρονες εξελίξεις στην ανίχνευση απάτης επικεντρώνονται σε μια μικτή στρατηγική που συνδυάζει τεχνητή νοημοσύνη, γνώσεις εγκληματολογικής λογιστικής και ισχυρά συστήματα διακυβέρνησης. Συμπερασματικά, η κυβερνοαπάτη, η τεχνητή νοημοσύνη και η ανάλυση απάτης αποτελούν σημαντικές τάσεις στη μάχη κατά του οικονομικού εγκλήματος σήμερα. Όταν εφαρμόζονται ορθά, οι πρακτικές αυτές ενισχύουν σημαντικά την ικανότητα των οργανισμών να εντοπίζουν, να αποτρέπουν και να αντιμετωπίζουν πιο σύνθετα σχήματα απάτης, γεγονός που ενισχύει την οικονομική ακεραιότητα και την εμπιστοσύνη στα ψηφιοποιημένα οικονομικά συστήματα (Guellim et al., 2024; Simeunovic, Grubor, & Ristic, 2016).

Κεφάλαιο 5: Βιβλιογραφική Αποτίμηση Εφαρμογών

5.1. Μελέτη περιπτώσεων (case studies) από την Ελλάδα και διεθνώς

Η βιβλιογραφική αξιολόγηση των εφαρμογών εγκληματολογικής λογιστικής ενισχύεται από την ανάλυση συγκεκριμένων μελετών περιπτώσεων από την Ελλάδα και το παγκόσμιο πλαίσιο, αναδεικνύοντας διάφορες στρατηγικές απάτης και την αποτελεσματικότητα των εγκληματολογικών εργαλείων στην αποκάλυψη περίπλοκων οικονομικών αδικημάτων. Τα παραδείγματα αυτά τεκμηριώνουν ότι η απάτη δεν περιορίζεται σε ένα συγκεκριμένο έθνος ή ρυθμιστικό σύστημα. Εμφανίζεται σε πλαίσια που χαρακτηρίζονται από ελλείψεις διακυβέρνησης, ανεπαρκή εποπτεία και κακή αναλυτική εξέταση (Desi, Akintoye, & Agugiom, 2023).

Στην Ελλάδα, η υπόθεση Folli Follie είναι ένα από τα σημαντικότερα σύγχρονα παραδείγματα παραποίησης οικονομικών καταστάσεων. Η εταιρεία προέβη σε συστηματική διόγκωση των εσόδων και κατασκεύασε πλασματικά οικονομικά στοιχεία από το 2018 έως το 2021, ειδικά όσον αφορά τους αριθμούς πωλήσεων στις ασιατικές περιοχές. Η απάτη εντοπίστηκε για πρώτη φορά μέσω ανάλυσης αριθμοδεικτών, η οποία έδειξε ότι οι δηλωμένες πωλήσεις και οι ταμειακές ροές δεν ήταν σύμφωνες μεταξύ τους. Οι εγκληματολογικοί έλεγχοι και οι επιβεβαιώσεις από τρίτους αργότερα αποκάλυψαν πλαστές συναλλαγές και ψευδείς δηλώσεις. Αυτό το παράδειγμα ανέδειξε τα εγγενή όρια των συμβατικών ελεγκτικών διαδικασιών και πόσο κρίσιμη είναι η ύπαρξη ανεξάρτητης επαλήθευσης και εγκληματολογικού σκεπτικισμού κατά τη χρηματοοικονομική αναφορά (Jo et al., 2021; Guellim et al., 2024).

Η απάτη Energa - Hellas Power είναι μια άλλη μεγάλη ελληνική υπόθεση που συνέβη μεταξύ 2011 και 2017. Η απάτη αφορούσε την υπεξαίρεση χρηματικών ποσών από το κοινό που προορίζονταν να πάνε στο κράτος μέσω λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος και όχι την αποστολή τους στο κράτος. Η εγκληματολογική λογιστική ήταν πολύ σημαντική για τη δημιουργία διαδρομών ελέγχου και την παρακολούθηση της ροής χρημάτων μεταξύ διαφορετικών λογαριασμών. Τεχνικές όπως η παρακολούθηση χρημάτων και η ανακατασκευή συναλλαγών βοήθησαν τους ερευνητές να καταλάβουν πόσο μεγάλη ήταν η απάτη και τον προσδιορισμό των υπευθύνων. Αυτό δείχνει πόσο χρήσιμες μπορούν να είναι οι εγκληματολογικές μέθοδοι σε περιπτώσεις περίπλοκης εκτροπής κεφαλαίων (Simeunovic, Grubor, & Ristic, 2016; Saha et al., 2025).

Η κατάρρευση της Enron το 2001 εξακολουθεί να αποτελεί μια πολύ σημαντική υπόθεση στη

βιβλιογραφία της εγκληματολογικής λογιστικής σε όλο τον κόσμο. Η Enron έκρυψε χρέη και έκανε τα κέρδη να φαίνονται μεγαλύτερα χρησιμοποιώντας εταιρείες ειδικού σκοπού και συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη. Οι επανέλεγχοι εγκληματολογικών ελέγχων, η χρήση του Νόμου του Benford και η προσεκτική εξέταση των συναλλαγών μεταξύ συνδεδεμένων μερών βοήθησαν στην εύρεση ψευδών αριθμών και παραπλανητικών πληροφοριών. Αυτή η υπόθεση άλλαξε τον τρόπο με τον οποίο διεξάγονται οι έλεγχοι σε όλο τον κόσμο και κατέστησε σαφές ότι οι εγκληματολογικές μέθοδοι είναι απαραίτητες όταν πρόκειται για περίπλοκες επιχειρηματικές δομές (Busta & Weinberg, 1998; Nigrini, 2012; Lakshmi & Ganesh, 2016).

Πίνακας 1 Συγκριτική παρουσίαση μελετών περίπτωσης απάτης και εφαρμοζόμενων εργαλείων εγκληματολογικής λογιστικής

Εταιρεία	Χώρα	Περίοδος	Τύπος απάτης	Κύρια εργαλεία εγκληματολογικής λογιστικής	Κύρια ευρήματα
Folli Follie	Ελλάδα	2018–2021	Πλασματικά έσοδα, αλλοίωση οικονομικών καταστάσεων	Ratio analysis, forensic audit, third-party confirmations	Ασυνέπεια μεταξύ εσόδων και ταμειακών ροών, πλαστές συναλλαγές, ψευδείς δηλώσεις
Energa – Hellas Power	Ελλάδα	2011–2017	Υπεξαίρεση δημόσιων πόρων	Money tracing, audit trail reconstruction	Εκτροπή εισπραχθέντων φόρων, σαφής διαδρομή κεφαλαίων
Enron	ΗΠΑ	2001	Εικονικές θυγατρικές, παραπλανητική λογιστική	Forensic re-audit, Benford’s Law, related party analysis	Απόκρυψη χρεών, τεχνητή διόγκωση κερδών
Wirecard	Γερμανία	2020	Πλασματικά τραπεζικά υπόλοιπα	Bank confirmations, data mining, fraud analytics (ανάλυση απάτης) (ανάλυση απάτης)	Ανύπαρκτα €1,9 δις. σε μετρητά, αποτυχία συμβατικών ελέγχων

Πηγές Πίνακα 5.1: Jo et al. (2021); Löw & Heyd (2024); Busta & Weinberg (1998); Nigrini (2012); Simeunovic et al. (2016); Saha et al. (2025); Guellim et al. (2024)

Η υπόθεση Wirecard το 2020 έδειξε ότι τα τραπεζικά υπόλοιπα είχαν δημιουργηθεί και ότι η εταιρεία βασιζόταν σε ψευδείς επιβεβαιώσεις από άλλα μέρη. Η προηγμένη ανάλυση απάτης, τα εργαλεία εξόρυξης δεδομένων και η ανεξάρτητη τραπεζική επαλήθευση αποκάλυψαν τελικά τα χαμένα 1,9 δισεκατομμύρια ευρώ σε αναφερόμενα κεφάλαια. Η ανεπάρκεια των παραδοσιακών ελέγχων σε αυτή την περίπτωση τόνισε την ανάγκη για συνεχή επιτήρηση, εξέταση εγκληματολογικών δεδομένων και σκεπτικισμό από ειδικούς σε ψηφιακά

καθοδηγούμενα εταιρικά μοντέλα (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022; Löw & Heyd, 2024). Αυτές οι μελέτες περιπτώσεων δείχνουν ότι οι τεχνολογίες εγκληματολογικής λογιστικής είναι απαραίτητες για την εύρεση σύνθετων σχημάτων απάτης και την κάλυψη των ελαττωμάτων στις παραδοσιακές μεθόδους ελέγχου τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο (Bonrath & Eulerich, 2024; Wahyuandari, 2025).

5.2. Αξιολόγηση τεχνικών πρόληψης και ανίχνευσης απάτης

Η αξιολόγηση των μεθοδολογιών πρόληψης και ανίχνευσης απάτης, βάσει των αναλυμένων μελετών περίπτωσης, σκιαγραφεί διακριτές τάσεις σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα τόσο των συμβατικών μεθόδων ελέγχου όσο και των μεθόδων εγκληματολογικής λογιστικής. Η απάτη συνέχισε να υπάρχει σε όλες τις περιπτώσεις όπου οι έλεγχοι που βασίζονται στη συμμόρφωση, οι δειγματοληπτικές προσεγγίσεις και οι δηλώσεις της διοίκησης ήταν διαδεδομένες, ωστόσο η ανίχνευση αυξήθηκε σημαντικά με την εφαρμογή των εγκληματολογικών μεθοδολογιών (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022).

Τις περισσότερες φορές, υπήρχαν προληπτικά μέτρα, όπως εσωτερικοί έλεγχοι, διαχωρισμός ρόλων και κανονιστική παρακολούθηση. Ωστόσο, αυτά τα μέτρα δεν ήταν αρκετά όταν οι δομές διακυβέρνησης ήταν ανεπαρκείς ή συνέβαινε παράκαμψη της διοίκησης. Στις περιπτώσεις Folli Follie και Wirecard, υπήρχαν επίσημα συστήματα εσωτερικού ελέγχου, αλλά δεν ανέκοψαν τη χειραγώγηση, καθώς οι διαδικασίες επαλήθευσης δεν ήταν αρκετά ισχυρές και οι ελεγκτικοί μηχανισμοί βασίζονταν υπερβολικά στα αναφερόμενα δεδομένα. Τα εμπειρικά στοιχεία τεκμηριώνουν ότι οι προληπτικοί έλεγχοι μετριάζουν τον κίνδυνο απάτης μόνο όταν ενσωματώνονται με ανεξάρτητη παρακολούθηση και εγκληματολογική εποπτεία (Bonrath & Eulerich, 2024; Tickner & Button, 2021).

Οι μέθοδοι ανίχνευσης επέδειξαν αυξημένη αποτελεσματικότητα όταν τα εγκληματολογικά εργαλεία χρησιμοποιήθηκαν μεθοδικά. Η ανάλυση αριθμοδεικτών ήταν το πρώτο σημάδι προβλήματος για την Folli Follie, δείχνοντας παράξενες συνδέσεις μεταξύ εσόδων, περιουσιακών στοιχείων και ταμειακών ροών. Ο νόμος του Benford και η ανίχνευση αριθμητικών ανωμαλιών ήταν επίσης πολύ χρήσιμες στην εύρεση ψεύτικων αριθμών στην υπόθεση Enron, ειδικά όταν χρησιμοποιήθηκαν σε μεγάλα σύνολα δεδομένων συναλλαγών (Busta & Weinberg, 1998; Nigrini, 2012). Αυτές οι μέθοδοι βελτίωσαν την ανίχνευση επιτρέποντας την εξέταση σε επίπεδο πληθυσμού αντί μέσω επιλεκτικής δειγματοληψίας.

Πίνακας 2 Αξιολόγηση τεχνικών πρόληψης και ανίχνευσης απάτης βάσει μελετών περίπτωσης

Τεχνική	Κατηγορία	Εφαρμογή στις μελέτες	Αποτελεσματικότητα	Περιορισμοί
Εσωτερικοί έλεγχοι & διαχωρισμός ρόλων	Πρόληψη	Folli Follie, Wirecard	Μέτρια	Ευάλωτοι σε παράκαμψη διοίκησης
Ratio analysis	Ανίχνευση (early warning)	Folli Follie	Υψηλή για αρχικό εντοπισμό	Δεν αποδεικνύει πρόθεση
Benford's Law	Ανίχνευση	Enron	Υψηλή σε μεγάλα datasets	Απαιτεί ποιοτικά δεδομένα
Money tracing	Ανίχνευση	Energa – Hellas Power	Πολύ υψηλή	Χρονοβόρα διαδικασία
Audit trail reconstruction	Ανίχνευση	Energa – Hellas Power	Πολύ υψηλή	Πολυπλοκότητα δεδομένων
Fraud analytics (ανάλυση απάτης) & data mining	Ανίχνευση (advanced)	Wirecard	Πολύ υψηλή	Απαιτεί τεχνογνωσία
Machine learning models	Ανίχνευση (continuous)	Wirecard	Υψηλή	Κίνδυνος black-box μοντέλων

Πηγές Πίνακα 5.2: Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin (2022); Bonrath & Eulerich (2024); Tickner & Button (2021); Aros et al. (2024); Clavería Navarrete & Carrasco Gallego (2022); Wahyuandari (2025)

Η ανίχνευση χρημάτων και η ανακατασκευή της διαδρομής ελέγχου ήταν πολύ χρήσιμες στην υπόθεση Energa - Hellas Power, καθώς η απάτη περιελάμβανε τη μετακίνηση χρημάτων αντί για την αλλαγή των βιβλίων. Παρακολουθώντας τις κινήσεις συναλλαγών μεταξύ λογαριασμών, οι εγκληματολογικοί ερευνητές μπόρεσαν να καταλάβουν ποιος έφταιγε και πόσα χρήματα χάθηκαν. Αυτό επιβεβαιώνει την υπάρχουσα βιβλιογραφία που δείχνει ότι οι εγκληματολογικές μεθοδολογίες που βασίζονται σε συναλλαγές είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικές για περιπτώσεις υπεξαίρεσης και κακής χρήσης δημόσιων κεφαλαίων (Simeunovic, Grubor, & Ristic, 2016; Saha et al., 2025).

Πίνακας 3 Συσχέτιση τύπου απάτης και καταλληλότητας εγκληματολογικών εργαλείων

Τύπος απάτης	Ενδεικτικές περιπτώσεις	Καταλληλότερα εργαλεία	Βαθμός καταλληλότητας
Παραποίηση οικονομικών καταστάσεων	Folli Follie, Enron	Ratio analysis, Benford's Law, forensic re-audit	Πολύ υψηλός
Υπεξαίρεση & εκτροπή κεφαλαίων	Energa – Hellas Power	Money tracing, audit trail reconstruction	Πολύ υψηλός
Πλασματικά ταμειακά διαθέσιμα	Wirecard	Bank confirmations, fraud analytics (ανάλυση απάτης)	Πολύ υψηλός

Σύνθετη εταιρική χειραγώγηση	Enron, Wirecard	Related party analysis, data mining	Υψηλός
------------------------------	-----------------	-------------------------------------	--------

Πηγές: Busta & Weinberg (1998); Nigrini (2012); Simeunovic et al. (2016); Löw & Heyd (2024); Saha et al. (2025)

Πίνακας 4 Ρόλος εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου στις εξεταζόμενες υποθέσεις

Περίπτωση	Εσωτερικός έλεγχος	Εξωτερικός έλεγχος	Κύρια αδυναμία
Folli Follie	Υπάρχων αλλά ανεπαρκής	Ανεπαρκής επαλήθευση στοιχείων	Υπερβολική εμπιστοσύνη στη διοίκηση
Energa – Hellas Power	Περιορισμένος	Εκ των υστέρων	Έλλειψη προληπτικής εποπτείας
Enron	Θεσμικά ανεπτυγμένος	Αποτυχία ανεξαρτησίας	Σύγκρουση συμφερόντων
Wirecard	Τυπικός	Αποτυχία επιβεβαίωσης τραπεζών	Ανεπαρκής επαγγελματικός σκεπτικισμός

Πηγές: Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin (2022); Bonrath & Eulerich (2024); Jo et al. (2021); Löw & Heyd (2024)

Η προηγμένη ανάλυση απάτης και η εξόρυξη δεδομένων ήταν πολύ σημαντικές στην υπόθεση Wirecard. Αυτό δείχνει πόσο σημαντική γίνεται η τεχνολογία στην εύρεση απάτης. Οι μεθοδολογίες που βασίζονται στη μηχανική μάθηση και τα πλαίσια ανίχνευσης ανωμαλιών αναγνωρίζονται ολοένα και περισσότερο ως ζωτικής σημασίας για την ανίχνευση ανωμαλιών σε ψηφιακά επιχειρηματικά περιβάλλοντα μεγάλου όγκου (Aros et al., 2024; Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022). Παρ'όλα αυτά, η έρευνα προειδοποιεί ότι αυτές οι τεχνολογίες θα πρέπει να ενισχύουν αντί να υποκαθιστούν την επαγγελματική κρίση και την εγκληματολογική ικανότητα.

Πίνακας 5 Επίπεδο τεχνολογικής υποστήριξης στην ανίχνευση απάτης

Περίπτωση	Τεχνολογικά εργαλεία	Επίπεδο χρήσης	Συμβολή στην αποκάλυψη
Folli Follie	Βασική ανάλυση δεικτών	Χαμηλό	Αρχικός εντοπισμός
Energa – Hellas Power	Λογιστικά ίχνη συναλλαγών	Μέτριο	Απόδειξη υπεξαίρεσης
Enron	Benford's Law, επανέλεγχος	Μέτριο	Τεκμηρίωση αλλοίωσης
Wirecard	Data mining, fraud analytics (ανάλυση απάτης)	Υψηλό	Καθοριστική αποκάλυψη

Πηγές: Busta & Weinberg (1998); Nigrini (2012); Aros et al. (2024); Clavería Navarrete & Carrasco Gallego (2022)

Πίνακας 6 Συμβολή εγκληματολογικής λογιστικής στην αποκατάσταση εμπιστοσύνης

Διάσταση	Περιγραφή	Βιβλιογραφική τεκμηρίωση
Διαφάνεια	Αντικειμενική ανακατασκευή οικονομικών στοιχείων	Desi et al. (2023)
Λογοδοσία	Απόδοση ευθυνών βάσει τεκμηρίων	Simeunovic et al. (2016)
Πρόληψη μελλοντικής απάτης	Ενίσχυση ελέγχων & analytics	Bonrath & Eulerich (2024)
Εμπιστοσύνη επενδυτών	Μείωση ασυμμετρίας πληροφόρησης	Guellim et al. (2024); Wahyuandari (2025)

Πίνακας 7 Αντιστοίχιση με το Fraud Triangle

Περίπτωση	Pressure	Opportunity	Rationalization
Folli Follie	Υψηλή (επιδόσεις)	Ανεπαρκής έλεγχος	«Προσωρινή διόρθωση»
Energa – Hellas Power	Οικονομικό όφελος	Ανεπαρκής εποπτεία	«Χρήματα σε αναμονή»
Enron	Αγορές & bonus	Πολύπλοκη δομή	«Όλοι το κάνουν»
Wirecard	Ανάπτυξη fintech	Ψηφιακή αδιαφάνεια	«Τρίτοι συνεργάτες»

Πηγές: Tickner & Button (2021); Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin (2022); Saha et al. (2025)

Συμπερασματικά, η αξιολόγηση των εξεταζόμενων περιπτώσεων τεκμηριώνει ότι τα πιο αποτελεσματικά συστήματα ανίχνευσης απάτης είναι υβριδικά, ενσωματώνοντας προληπτικούς ελέγχους, μεθοδολογίες εγκληματολογικής λογιστικής και προηγμένες αναλύσεις. Οι εταιρείες που χρησιμοποιούν αυτά τα μέρη σε ισχυρά πλαίσια διακυβέρνησης είναι σε καλύτερη θέση να εντοπίζουν την απάτη νωρίς, να αποτρέπουν οικονομική ζημία και να κερδίζουν πίσω την εμπιστοσύνη των ενδιαφερόμενων μερών (Guellim et al., 2024; Wahyuandari, 2025).

5.3. Συγκριτική ανάλυση μεταξύ ελεγκτικής και εγκληματολογικής λογιστικής

Μια σύγκριση του παραδοσιακού ελέγχου με την εγκληματολογική λογιστική δείχνει ότι έχουν αρκετά διαφορετικούς στόχους, μεθόδους, τομείς εστίασης και επίπεδα επιτυχίας στην εύρεση οικονομικών αδικημάτων. Η βιβλιογραφία δείχνει επανειλημμένα ότι και οι δύο τομείς προσθέτουν στην αξιοπιστία της οικονομικής αναφοράς, αλλά το κάνουν με διαφορετικούς αλλά συμπληρωματικούς τρόπους στα τρέχοντα συστήματα διακυβέρνησης και διασφάλισης (Desi, Akintoye, & Agugom, 2023).

Ο κύριος στόχος του παραδοσιακού οικονομικού ελέγχου είναι να παρέχει εύλογη διαβεβαίωση ότι οι οικονομικές καταστάσεις δεν έχουν μεγάλα λάθη, είτε έγιναν σκόπιμα είτε τυχαία. Εστιάζει στην τήρηση των λογιστικών κανόνων, στον έλεγχο των μεθόδων δειγματοληψίας και στην αξιολόγηση της καλής λειτουργίας των εσωτερικών ελέγχων. Οι ελεγκτές εργάζονται εντός καθορισμένων ορίων και χρονικών ορίων σημαντικότητας, γεγονός που τους δυσκολεύει να βρουν πολύπλοκα ή σκόπιμα κρυμμένα σχέδια απάτης. Εμπειρικές μελέτες καταδεικνύουν

ότι οι ελεγκτές βασίζονται κυρίως σε ισχυρισμούς της διοίκησης και σε ιστορικά δεδομένα, ειδικά όταν η απάτη θεωρείται σπάνια, μειώνοντας έτσι την πιθανότητα ανακάλυψης σε περίπλοκες υποθέσεις (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022).

Η εγκληματολογική λογιστική, από την άλλη πλευρά, έχει σαφώς διερευνητικό χαρακτήρα, με κύριο στόχο την εύρεση, την αξιολόγηση και την τεκμηρίωση της απάτης για πιθανές νομικές, κανονιστικές ή πειθαρχικές ενέργειες. Οι εγκληματολογικοί λογιστές διατηρούν μια υψηλό επίπεδο επαγγελματικού σκεπτικισμού, λαμβάνοντας υπόψη την πιθανότητα χειραγώγησης και επικεντρώνοντας την προσοχή τους σε ανωμαλίες αντί για συμμόρφωση. Οι μέθοδοί τους περιλαμβάνουν ανάλυση σε επίπεδο συναλλαγής, εντοπισμό χρημάτων, εγκληματολογικούς επανελέγχους και εξέταση ψηφιακών αποδεικτικών στοιχείων, γεγονός που τους επιτρέπει να εξετάσουν τη δόλια δραστηριότητα σε μεγαλύτερο βάθος από το να εξετάζουν απλώς την ουσιαστικότητα (Oyedokun, 2015; Simeunovic, Grubor, & Ristic, 2016).

Η χρήση αναλυτικών τεχνικών είναι μια από τις μεγαλύτερες διαφορές μεταξύ του ελέγχου και της εγκληματολογικής λογιστικής. Στους παραδοσιακούς ελέγχους, η ανάλυση αριθμοδεικτών και οι αναλυτικές διαδικασίες χρησιμοποιούνται κυρίως ως εργαλεία σχεδιασμού. Στην εγκληματολογική λογιστική, αυτές οι μέθοδοι χρησιμοποιούνται ως τα κύρια εργαλεία για την έρευνα. Ο νόμος του Benford είναι ένα καλό παράδειγμα αυτής της διαφοράς. Δεν χρησιμοποιείται συχνά σε τακτικούς ελέγχους, αλλά έχει λειτουργήσει αρκετά καλά σε εγκληματολογικές έρευνες που περιελάμβαναν αλλαγή αριθμητικών συνόλων δεδομένων (Busta & Weinberg, 1998; Nigrini, 2012). Επίσης, η εγκληματολογική λογιστική χρησιμοποιεί όλο και πιο ισχυρά μοντέλα ανάλυσης δεδομένων, ανάλυσης απάτης και μηχανικής μάθησης για να εξετάσει ολόκληρες ομάδες συναλλαγών αντί για μόνο δείγματα και γεγονός που ενισχύει σημαντικά την αποτελεσματικότητα της ανίχνευσης απάτης (Aros et al., 2024).

Οι αποτυχίες εταιρειών υψηλού προφίλ δείχνουν περαιτέρω πόσο καλά λειτουργούν οι δύο τεχνικές σε σύγκριση μεταξύ τους. Σε περιπτώσεις όπως η Wirecard, οι παραδοσιακοί έλεγχοι δεν εντόπισαν παραποιημένα υπόλοιπα μετρητών παρά διάφορους δείκτες, ενώ οι εγκληματολογικές μεθοδολογίες, συμπεριλαμβανομένων των ανεξάρτητων τραπεζικών επαληθεύσεων και της εξόρυξης δεδομένων, ήταν σημαντικές για την αποκάλυψη της απάτης. Οι ακαδημαϊκές αξιολογήσεις αποδίδουν αυτές τις αποτυχίες ελέγχου σε έλλειψη επαγγελματικού σκεπτικισμού και υπερβολική εξάρτηση από την τήρηση των διαδικασιών, ενισχύοντας έτσι τον ισχυρισμό ότι ο έλεγχος από μόνος του είναι ακατάλληλος για την αντιμετώπιση περίπλοκων, τεχνολογικά τροφοδοτούμενων απάτων (Jo et al., 2021; Löw &

Heyd, 2024).

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι κάτι μεταξύ του παραδοσιακού ελέγχου και της εγκληματολογικής λογιστικής. Ενώ η κύρια δουλειά του είναι η πρόληψη, εμπειρικές μελέτες δείχνουν ότι οι καθιερωμένες λειτουργίες εσωτερικού ελέγχου ενισχύουν την ανθεκτικότητα στην απάτη όταν χρησιμοποιούν εγκληματολογικές τεχνικές και μέσα συνεχούς παρακολούθησης. Οι εσωτερικοί ελεγκτές που υιοθετούν τις εγκληματολογικές μεθοδολογίες και τα αναλυτικά εργαλεία είναι πιο έμπειροι στην ανίχνευση προειδοποιητικών σημάτων και στην προώθηση των ερευνών πριν από την εδραίωση της απάτης (Bonrath & Eulerich, 2024). Αυτή η αλλαγή δείχνει πώς οι διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και εγκληματολογικής λογιστικής συνδυάζονται σε μεγαλύτερο βαθμό.

Από θεωρητική άποψη, το Τρίγωνο της Απάτης τονίζει τις σχετικές ελλείψεις του συμβατικού ελέγχου. Οι έλεγχοι εξετάζουν κυρίως την πλευρά της «ευκαιρίας» των πραγμάτων μέσω των εσωτερικών ελέγχων. Η εγκληματολογική λογιστική, από την άλλη πλευρά, εξετάζει και τις τρεις πλευρές - πίεση, ευκαιρία και ορθολογισμό - μέσω ανάλυσης συμπεριφοράς, συνεντεύξεων και αξιολόγησης των συμφραζομένων. Αυτή η ολοκληρωμένη στρατηγική διευκολύνει μια πιο βαθιά κατανόηση του δόλιου σκοπού και της οργανωσιακής κουλτούρας (Tickner & Button, 2021; Wahyuandari, 2025). Συμπερασματικά, η βιβλιογραφία καταδεικνύει αναμφισβήτητα ότι ο τυπικός έλεγχος και η εγκληματολογική λογιστική δεν είναι εναλλακτικές λύσεις, αλλά μάλλον συμπληρωματικά στοιχεία μέσα σε ένα συνεκτικό σύστημα διαχείρισης απάτης. Ο έλεγχος παρέχει βασική διασφάλιση και συμμόρφωση με τους κανονισμούς, ενώ η εγκληματολογική λογιστική προσφέρει το επίπεδο έρευνας, αναλυτικής αυστηρότητας και συγκέντρωσης στα αποδεικτικά στοιχεία που απαιτούνται για την εύρεση και την καταπολέμηση περίπλοκων οικονομικών εγκλημάτων. Οι εταιρείες που χρησιμοποιούν και τις δύο μεθόδους στρατηγικά μέσα σε ισχυρά συστήματα διακυβέρνησης εμφανίζουν σαφώς αυξημένη ικανότητα πρόληψης, έγκαιρου εντοπισμού και αποκατάστασης της θεσμικής εμπιστοσύνης στους θεσμούς (Guellim et al., 2024; Saha et al., 2025).

Κεφάλαιο 6: Συμπεράσματα και Προτάσεις

6.1 Σύνοψη βασικών ευρημάτων

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνήσει τη λειτουργία της εγκληματολογικής λογιστικής στην πρόληψη και τον εντοπισμό της οικονομικής απάτης, αξιοποιώντας πρόσφατη βιβλιογραφία και συγκριτική ανάλυση περιπτώσεων από την Ελλάδα και το διεθνές περιβάλλον. Τα αποτελέσματα τεκμηριώνουν με συνέπεια ότι η οικονομική απάτη είναι ένα επίμονο και εξελισσόμενο ζήτημα που εκμεταλλεύεται τις ελλείψεις στη διακυβέρνηση, τους εσωτερικούς ελέγχους και τις συμβατικές μεθόδους ελέγχου, ειδικά σε περίπλοκα και τεχνολογικά καθοδηγούμενα εταιρικά πλαίσια (Desi, Akintoye, & Agugumom, 2023). Σε όλες τις εξεταζόμενες περιπτώσεις, η απάτη μπόρεσε να διαρκέσει για μεγάλο χρονικό διάστημα, καθώς ο έλεγχος που βασίζεται στη συμμόρφωση, οι μεθοδολογίες δειγματοληψίας και οι δηλώσεις της διοίκησης ήταν οι κύριοι τρόποι με τους οποίους διενεργούνταν οι έλεγχοι (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022).

Ένα κύριο συμπέρασμα της μελέτης είναι η σαφής διαφοροποίηση μεταξύ των στόχων και των αρμοδιοτήτων του τυπικού ελέγχου και της εγκληματολογικής λογιστικής. Ο έλεγχος παρέχει εύλογο επίπεδο διαβεβαίωσης σχετικά με την αμεροληψία των οικονομικών λογαριασμών. Ωστόσο, δεν αποσκοπεί πρωτίστως στην ανίχνευση σκόπιμης και καλά συγκαλυμμένης απάτης. Η εγκληματολογική λογιστική, από την άλλη πλευρά, υιοθετεί μια ερευνητική προσέγγιση που εστιάζει στον επαγγελματικό σκεπτικισμό, την εκτεταμένη διερεύνηση των συναλλαγών και την ανακατασκευή οικονομικών στοιχείων για πιθανή χρήση σε νομικά και κανονιστικά πλαίσια (Oyedokun, 2015; Simeunovic, Grubor, & Ristic, 2016). Αυτή η διαφορά φάνηκε ξεκάθαρα σε μεγάλες αποτυχίες εταιρειών όπως η Enron και η Wirecard, όπου οι τακτικοί έλεγχοι απέτυχαν να εντοπίσουν μεγάλες απάτες, αλλά οι εγκληματολογικές μέθοδοι ήταν καθοριστικές για τον εντοπισμό χειραγώγησης και ψευδούς παρουσίασης (Jo et al., 2021; Löw & Heyd, 2024).

Η έρευνα δείχνει επίσης ότι η χρήση προηγμένων αναλυτικών προσεγγίσεων με εγκληματολογικά εργαλεία ενισχύει σημαντικά την ανίχνευση απάτης. Τεχνικές όπως ο νόμος του Benford, η ανάλυση αριθμοδεικτών, η ανίχνευση χρημάτων και η ανακατασκευή της διαδρομής ελέγχου ήταν πολύ χρήσιμες για την εύρεση προβλημάτων και κρυφών συναλλαγών, ειδικά όταν χρησιμοποιήθηκαν σε ολόκληρα σύνολα δεδομένων αντί μόνο σε δείγματα (Busta

& Weinberg, 1998; Nigrini, 2012; Saha et al., 2025). Πρόσφατη εργασία υπογραμμίζει την αυξανόμενη χρήση της μηχανικής μάθησης και της ανάλυσης απάτης για τον εντοπισμό περίπλοκων μοτίβων και ανωμαλιών σε ψηφιακά περιβάλλοντα μεγάλου όγκου, τονίζοντας έτσι τη σημασία της τεχνολογικής ολοκλήρωσης στην εγκληματολογική πρακτική (Aros et al., 2024).

Τέλος, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η αποτελεσματικότερη προσέγγιση για την πρόληψη και τον έγκαιρο εντοπισμό της απάτης είναι η χρήση υβριδικών πλαισίων που συνδυάζουν εσωτερικούς ελέγχους, μεθόδους εγκληματολογικής λογιστικής και προηγμένες αναλύσεις με ισχυρές δομές διακυβέρνησης. Όταν οι λειτουργίες εσωτερικού ελέγχου υιοθετούν εγκληματολογική νοοτροπία και τεχνικές συνεχούς παρακολούθησης, γίνονται σημαντικοί μεσάζοντες που βοηθούν τους οργανισμούς να παραμείνουν ισχυροί έναντι της απάτης (Bonrath & Eulerich, 2024; Guellim et al., 2024). Η μελέτη τεκμηριώνει ότι η εγκληματολογική λογιστική χρησιμεύει ως ουσιαστικό συμπλήρωμα στον συμβατικό έλεγχο εντός των σύγχρονων πλαισίων διαχείρισης κινδύνου απάτης (Wahyuandari, 2025).

6.2. Πρακτικές επιπτώσεις για επιχειρήσεις και ελεγκτικούς φορείς

Τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης έχουν σημαντικές πρακτικές επιπτώσεις τόσο για τις επιχειρηματικές οντότητες όσο και για τους ρυθμιστικούς φορείς που στοχεύουν στη βελτίωση των μεθόδων πρόληψης, ανίχνευσης και αντίδρασης στην απάτη. Οι επιχειρήσεις πρέπει να σταματήσουν να βασίζονται μόνο σε παραδοσιακούς οικονομικούς ελέγχους και διαδικασίες προσανατολισμένες στη συμμόρφωση, γεγονός που συνιστά ουσιώδη μετατόπιση στρατηγικής. Παρότι οι διαδικασίες αυτές είναι απαραίτητες, από μόνες τους δεν επαρκούν για την καταπολέμηση πολύπλοκων συστημάτων απάτης που περιλαμβάνουν διοικητική παράκαμψη, ψηφιακή χειραγώγηση και διασυννοριακές συναλλαγές (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022). Κατά συνέπεια, οι οντότητες θα πρέπει να συμπεριλάβουν έννοιες εγκληματολογικής λογιστικής στα ολοκληρωμένα πλαίσια διακυβέρνησης και διαχείρισης κινδύνου (Desi, Akintoye, & Agugiom, 2023).

Στην πράξη, οι εταιρείες θα πρέπει να ενισχύσουν τον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου, παρέχοντάς του εγκληματολογικές δεξιότητες και πιο σύνθετα αναλυτικά εργαλεία. Η έρευνα δείχνει ότι οι λειτουργίες εσωτερικού ελέγχου που χρησιμοποιούν συνεχή παρακολούθηση, ανάλυση δεδομένων και μεθόδους έρευνας εμφανίζουν αυξημένη αποτελεσματικότητα στον έγκαιρο εντοπισμό απειλών απάτης χωρίς (Bonrath & Eulerich, 2024). Όταν χρησιμοποιούνται

τακτικά, τεχνικές όπως η ανάλυση αριθμοδεικτών, ο νόμος του Benford και οι αξιολογήσεις σε επίπεδο συναλλαγών μπορούν να αποτελέσουν πρώιμα προειδοποιητικά σημάδια, ειδικά σε τομείς υψηλού κινδύνου όπως η αναγνώριση εσόδων, η διαχείριση μετρητών και οι συναλλαγές μεταξύ συνδεδεμένων μερών (Busta & Weinberg, 1998; Nigrini, 2012).

Οι οργανισμοί έχουν επίσης πολλά να κερδίσουν από την προσθήκη τεχνητής νοημοσύνης και μηχανικής μάθησης στα συστήματα ανίχνευσης απάτης. Αυτές οι τεχνολογίες επιτρέπουν την εξέταση εκτεταμένων και περίπλοκων πληροφοριών, διευκολύνοντας την ανίχνευση ανωμαλιών σε πραγματικό χρόνο και τις συνεχείς διαδικασίες διασφάλισης. Παρ' όλα αυτά, η έρευνα συμβουλεύει ότι αυτά τα εργαλεία θα πρέπει να ενισχύουν, αντί να υποκαθιστούν, την επαγγελματική κρίση και την εγκληματολογική εμπειρία, λόγω ανησυχιών σχετικά με την ποιότητα των δεδομένων, τη διαφάνεια των μοντέλων και την ερμηνευσιμότητα (Aros et al., 2024; Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022).

Η εργασία τονίζει στους ρυθμιστικούς φορείς την αναγκαιότητα βελτίωσης των δεξιοτήτων εγκληματολογικής λογιστικής εντός των δομών εποπτείας και επιβολής. Οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να πιέσουν για αυστηρότερους κανόνες επαλήθευσης, ειδικά σε τομείς όπου είναι πιθανό να συμβεί απάτη, όπως οι επιβεβαιώσεις μετρητών και οι συναλλαγές με τρίτους, όπως φαίνεται από την υπόθεση Wirecard (Jo et al., 2021; Löw & Heyd, 2024). Οι κανονιστικοί κανόνες και οι κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει επίσης να υποστηρίζουν σαφώς τη χρήση εγκληματολογικής ανάλυσης και τη συνεχή παρακολούθηση τόσο σε εσωτερικούς όσο και σε εξωτερικούς ελέγχους (Guellim et al., 2024). Επίσης, είναι πολύ σημαντικό οι ρυθμιστικές αρχές, οι ελεγκτές και οι εγκληματολογικοί λογιστές να συνεργαστούν για να σταματήσουν την απάτη και να αποκαταστήσουν την εμπιστοσύνη του κοινού στην οικονομική αναφορά. Οι επιχειρήσεις και οι κυβερνήσεις μπορούν να βελτιώσουν σημαντικά την ικανότητά τους να σταματούν και να εντοπίζουν οικονομική απάτη σε πιο περίπλοκες οικονομικές καταστάσεις, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία μεταξύ διαφορετικών τομέων και επενδύοντας χρήματα στην εγκληματολογική εκπαίδευση και τεχνολογία (Saha et al., 2025; Wahyuandari, 2025).

6.3. Θεωρητική συμβολή της έρευνας

Αυτή η μελέτη εμπλουτίζει τη θεωρητική βιβλιογραφία σχετικά με την πρόληψη και τον εντοπισμό απάτης, διευκρινίζοντας και οργανώνοντας την εννοιολογική διαφοροποίηση μεταξύ του παραδοσιακού ελέγχου και της εγκληματολογικής λογιστικής σε ένα συνεκτικό αναλυτικό πλαίσιο. Ενσωματώνοντας προηγούμενες έρευνες και συγκριτικές μελέτες περιπτώσεων, η

παρούσα μελέτη ενισχύει την κατανόηση της εγκληματολογικής λογιστικής ως ανεξάρτητου αλλά συμπληρωματικού επαγγέλματος, και όχι απλώς ως επέκταση των παραδοσιακών πρακτικών ελέγχου (Oyedokun, 2015; Desi, Akintoye, & Agugum, 2023). Τα ευρήματα τεκμηριώνουν τον ισχυρισμό ότι ο έλεγχος και η εγκληματολογική λογιστική είναι θεμελιωδώς διακριτές ως προς τους στόχους τους, τα επιστημολογικά θεμέλια και τη μεθοδολογική τους αυστηρότητα, ειδικά όσον αφορά την εκούσια και την κρυφή απάτη (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022).

Μια πρόσθετη θεωρητική συμβολή συνίσταται στη συγχώνευση της θεωρίας της συμπεριφορικής απάτης με επιχειρησιακά εγκληματολογικά εργαλεία. Η έρευνα καταδεικνύει την λειτουργικοποίηση αφηρημένων συμπεριφορικών στοιχείων συνδέοντας το Τρίγωνο της Απάτης με εμπειρικές εφαρμογές, συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης αριθμοδεικτών, του Νόμου του Benford, της ανίχνευσης χρημάτων και της ανάλυσης απάτης (Tickner & Button, 2021; Nigrini, 2012). Αυτή η ενσωμάτωση ενισχύει την επεξηγηματική ικανότητα της θεωρίας της απάτης συνδέοντας τους παράγοντες κινήτρων και οργάνωσης της απάτης με διακριτά οικονομικά πρότυπα και ανωμαλίες.

Επιπλέον, η έρευνα ενισχύει τον αναπτυσσόμενο θεωρητικό διάλογο σχετικά με την ανίχνευση απάτης με τη βοήθεια της τεχνολογίας. Αναδεικνύει τα μεταβαλλόμενα θεωρητικά όρια της εγκληματολογικής λογιστικής σε ψηφιακά περιβάλλοντα χρησιμοποιώντας ιδέες από τη βιβλιογραφία μηχανικής μάθησης και ανάλυσης δεδομένων. Σε αυτά τα περιβάλλοντα, η ανάλυση σε επίπεδο πληθυσμού και η συνεχής παρακολούθηση θέτουν σε δοκιμασία τα παραδοσιακά παραδείγματα ελέγχου (Aros et al., 2024; Guellim et al., 2024). Συνολικά, η έρευνα προσθέτει στις θεωρητικές συζητήσεις δείχνοντας ότι η εγκληματολογική λογιστική αποτελεί σημαντικό μέρος της σύγχρονης θεωρίας απάτης και των πλαισίων διακυβέρνησης (Wahyuandari, 2025).

6.4. Περιορισμοί της μελέτης

Η εργασία παρουσιάζει σημαντικές συμβολές, αλλά έχει και ορισμένους περιορισμούς που πρέπει να αναγνωριστούν. Πρώτον, η έρευνα χρησιμοποιεί μια ποιοτική και βιβλιογραφική μέθοδο, χρησιμοποιώντας κυρίως δευτερογενείς πηγές και τεκμηριωμένες μελέτες περιπτώσεων αντί για νέα πραγματικά δεδομένα. Αυτή η μέθοδος διευκολύνει την ολοκληρωμένη εννοιολογική ανάλυση και τη συγκριτική αξιολόγηση. Ωστόσο, περιορίζει την ικανότητα γενίκευσης των ευρημάτων σε πολλούς κλάδους, δικαιοδοσίες και οργανωτικά

πλαίσια (Guellim et al., 2024). Η έλλειψη πρωτογενών δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων των συνεντεύξεων με ελεγκτές ή εγκληματολόγους, περιορίζει την κατανόηση των πρακτικών διαδικασιών λήψης αποφάσεων και της επαγγελματικής κρίσης σε έρευνες σε πραγματικό χρόνο (Bonrath & Eulerich, 2024).

Δεύτερον, οι μελέτες περιπτώσεων που εξετάστηκαν είναι αρκετά μεγάλες και γνωστές, γεγονός που περιορίζει την αντιπροσωπευτικότητά τους. Οι αποτυχίες υψηλού προφίλ, όπως η Enron και η Wirecard, ενδέχεται να μην αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια τα χαρακτηριστικά μικρότερων ή λιγότερο δημοσιευμένων περιστατικών απάτης, ειδικά σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Ως αποτέλεσμα, η χρησιμότητα ορισμένων εγκληματολογικών μεθόδων μπορεί να αλλάζει ανάλογα με το μέγεθος, τους πόρους και τους κανόνες του οργανισμού (Simeunovic, Grubor, & Ristic, 2016; Saha et al., 2025).

Τρίτον, η μελέτη εστιάζει σε μεγάλο βαθμό σε εργαλεία εγκληματολογικής λογιστικής και αναλυτικές μεθόδους, κάτι που μπορεί να οδηγήσει σε υποεκπροσώπηση ευρύτερων κοινωνικο-οργανωτικών πτυχών, συμπεριλαμβανομένης της ηθικής κουλτούρας, της ηγετικής συμπεριφοράς και των άτυπων μηχανισμών ελέγχου. Ενώ αυτά τα στοιχεία αναγνωρίζονται έμμεσα στη θεωρία της απάτης, δεν έχουν υποβληθεί σε αυστηρή εμπειρική ανάλυση (Tickner & Button, 2021). Τέλος, η ταχεία ανάπτυξη της ψηφιακής απάτης και των αναλυτικών τεχνολογιών σημαίνει ότι ορισμένα από τα εργαλεία που αναφέρθηκαν παραπάνω ενδέχεται να αλλάξουν ή να αντικατασταθούν, καθιστώντας ορισμένα μεθοδολογικά συμπεράσματα λιγότερο χρήσιμα με την πάροδο του χρόνου (Aros et al., 2024).

6.5. Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Με βάση τα αποτελέσματα και τους περιορισμούς αυτής της μελέτης, αναδεικνύονται ορισμένες ερευνητικές κατευθύνσεις για περαιτέρω έρευνα. Πρώτον, η εμπειρική μελέτη που χρησιμοποιεί πρωτογενή δεδομένα είναι απαραίτητη για την επιβεβαίωση και επέκταση των συμπερασμάτων που προκύπτουν από τη βιβλιογραφική ανάλυση. Οι ποσοτικές μελέτες που διερευνούν την αποτελεσματικότητα των τεχνικών εγκληματολογικής λογιστικής σε διάφορες επιχειρήσεις και κανονιστικά περιβάλλοντα μπορούν να αποδώσουν πιο ισχυρά αιτιώδη στοιχεία για την επίδρασή τους στην ανίχνευση και πρόληψη της απάτης (Bonrath & Eulerich, 2024; Saha et al., 2025). Δεύτερον, η επακόλουθη μελέτη θα πρέπει να διερευνήσει τις συμπεριφορικές πτυχές της απάτης πιο ολοκληρωμένα, ενσωματώνοντας την εγκληματολογική λογιστική ανάλυση με την οργανωσιακή ψυχολογία και τις ηθικές μελέτες. Η εξέταση της

αλληλεπίδρασης της οργανωσιακής κουλτούρας, των κινήτρων ηγεσίας και του ηθικού κλίματος με τους εγκληματολογικούς ελέγχους θα ενίσχυε το επεξηγηματικό πλαίσιο των τρεχόντων μοντέλων απάτης (Tickner & Button, 2021; Desi, Akintoye, & Agugiom, 2023). Αυτού του είδους οι διεπιστημονικές μέθοδοι θα μπορούσαν να βοηθήσουν στη σύνδεση των τεχνικών εργαλείων ανίχνευσης με τα άτομα που διαπράττουν απάτη.

Τρίτον, με την τεχνητή νοημοσύνη να εξελίσσεται τόσο γρήγορα, απαιτείται περισσότερη έρευνα για να διαπιστωθεί πόσο αξιόπιστα, ανοιχτά και καλά διαχειριζόμενα είναι τα συστήματα ανίχνευσης απάτης που βασίζονται στη μηχανική μάθηση. Συγκριτικές μελέτες που αξιολογούν τις παραδοσιακές εγκληματολογικές προσεγγίσεις σε συνδυασμό με μοντέλα που βασίζονται στην τεχνητή νοημοσύνη κρίνονται καθοριστικές για την αποσαφήνιση των συνεργειών και των περιορισμών τους (Aros et al., 2024; Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022). Τέλος, μελλοντική έρευνα μπορεί να διερευνήσει τις κανονιστικές αντιδράσεις και τις διαδικασίες καθορισμού προτύπων για να διαπιστώσει πώς οι μεθοδολογίες εγκληματολογικής λογιστικής θα μπορούσαν να ενσωματωθούν με μεγαλύτερη επιτυχία στα πρότυπα ελέγχου και στα εποπτικά πλαίσια (Al-Dhubaibi & Sharaf-Addin, 2022; Wahyuandari, 2025).

Βιβλιογραφία

- Al-Dhubaibi, A. A. S., & Sharaf-Addin, H. H. H. (2022). An analysis of external and internal auditors' use of ISA 240 red flags: The impact of auditors' estimation of fraud pervasiveness. *Cogent Business & Management*, 9(1). <https://doi.org/10.1080/23311975.2022.2118209>
- Aros, L. H., Ximena, L., Gutierrez-Portela, F., Johver, J., & Samuel, M. (2024). Financial fraud detection through the application of machine learning techniques: a literature review. *Humanities and Social Sciences Communications*, 11(1). <https://doi.org/10.1057/s41599-024-03606-0>
- Bonrath, A., & Eulerich, M. (2024). Internal auditing's role in preventing and detecting fraud: An empirical analysis. *International Journal of Auditing*, 28(4). <https://doi.org/10.1111/ijau.12342>
- Busta, B., & Weinberg, R. (1998). Using Benford's law and neural networks as a review procedure. *Managerial Auditing Journal*, 13(6), 356–366. <https://doi.org/10.1108/02686909810222375>
- Clavería Navarrete, A., & Carrasco Gallego, A. (2022). Forensic accounting tools for fraud deterrence: a qualitative approach. *Journal of Financial Crime*, 30(3). <https://doi.org/10.1108/jfc-03-2022-0068>
- Desi, A., Akintoye, R. I., & Aguguo, T. A. (2023). Forensic Accounting, a Veritable Financial Tool for Qualitative Financial Reporting Systems in the 21st Century. *International Journal of Professional Business Review*, 8(6), e02342–e02342. <https://doi.org/10.26668/businessreview/2023.v8i6.2342>
- Guellim, N., Yami, N., Freihat, A. F., Alshurafat, H., Alkababji, M. W., Alzahrane, M., Gad, W. N.-E., Shaaban, M., & Mahmoud, R. (2024). Evaluating the perceived value of forensic accounting: a systematic review method. *Discover Sustainability*, 5(1). <https://doi.org/10.1007/s43621-024-00431-y>
- Jo, H., Hsu, A., Llanos-Popolizio, R., & Vergara-Vega, J. (2021). Corporate Governance and Financial Fraud of Wirecard. *European Journal of Business and Management Research*, 6(2), 96–106. <https://doi.org/10.24018/ejbmr.2021.6.2.708>
- Lakshmi P., P., & Ganesh, M. (2016). Forensic Accounting: A Checkmate for Corporate Fraud. *Journal of Modern Accounting and Auditing*, 12(9). <https://doi.org/10.17265/1548-6583/2016.09.002>
- Löw, E., & Heyd, R. (2024). *The Audit Failures of the Wirecard Scandal*. Palgrave Macmillan Cham. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-59854-8>
- Nigrini, M. J. (2012). Benford's Law: Applications for Forensic Accounting, Auditing, and Fraud Detection. In *John Wiley & Sons, Inc. eBooks*. <https://doi.org/10.1002/9781119203094>
- Oyedokun, G. E. (2015). Approach to Forensic Accounting and Forensic Audit. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2575168>
- Saha, P., Dey, K. N., Shofiqul, M., Das, R. C., Khan, H., Tanvir, M. T., & Halimuzzaman, Md. (2025). Applications of Forensic Accounting in Detecting and Preventing Financial Crimes. *International Journal of Finance Research*, 6(2), 71–86. <https://doi.org/10.47747/ijfr.v6i2.2692>
- Simeunovic, N., Grubor, G., & Ristic, N. (2016). Forensic accounting in the fraud auditing case. *The European Journal of Applied Economics*, 13(2), 45–56. <https://doi.org/10.5937/ejae13-10509>

Tickner, P., & Button, M. (2021). Deconstructing the origins of Cressey's Fraud Triangle. *Journal of Financial Crime*, 28(3), 722–731. <https://doi.org/10.1108/jfc-10-2020-0204>

Wahyuandari, W. (2025). The Role of Forensic Auditing in Detecting and Preventing Financial Fraud in Organizations. ~ *the α Journal of Academic Science.*, 2(1), 212–221. <https://doi.org/10.59613/1hay7432>